

Febr. 1725. de mandato Sanctissimi D. N. Benedicti XIII. ut refert Ursaya in *miscell. sacro*, & profano 1. lit. C. n. 52. & habetur in Concilio Romano ab eodem Summo Pontifice celebrato anno 1725. sub tit. 16. de vita & honestate Cleric. cap. 3. ubi expresse statuitur, quod *comam fictitiam* vulgo *Perucca*, aut *Cerchietti* numquam adhibeant.

10 Alia ad rem. Vide verb. *Coma fictitia per tot.* & verb. *Missa art. 9. à n. 2. ad 4.*

PLAGIUM.

SUMMARIUM.

- 1 **P**lagium quid sit.
- 2 Qui tale crimen committunt, plagiarii appellantur.
- 3 Plagiarii unde dicti.
- 4 Tale crimen, si homo, qui subripitur, sit sui Juris; non est proprie furtum.
- 5 Si autem persona, quæ subripitur, est adhuc sub patria potestate constituta, verum furtum est.
- 6 Et inde patri actio furti competit.
- 7 Talis autem actio furti non competit matri.
- 8 Pœna plagii olim erat pecuniaria.
- 9 Hodierno autem fure est pœna mortis.
- 10 Plagii crimen committunt illi, qui modica pecunia data, vel fraudulentis suasionibus incautos alliciunt Juvenes ad se adscribendum militia.
- 11 Addit. inseruntur, ad n. 13.

1 **P**lagium est crimen publicum, quo quis dolose surripit hominem liberum, vel servum alienum, sive detineat illum vinctum, aut celet, vel ei suadeat, ut à patre, vel domino suo aufugiat, sive vendat, donec, permutet, vel alio contractu, quo dominium rerum transfertur, aliis tradit, l. 1. Cum sequentibus ff. & Codic. ad leg. Fabiam, de Plagiariis.

2 Hinc qui tale crimen committunt, plagiarii appellantur, citat. l. 1. Cum sequentibus, ff. Codic.

3 ad L. Fabiam de Plagiariis, & Plagiarii dicti sunt à plaga quia patri & domino magna plaga infligitur dum ipsis liberi, & servi subtrahuntur, & surripiuntur, quo casu committi dicitur furtum, & plagium, juxta text. in §. Interdum, Instit. de oblig. quæ ex delict. nascuntur, & observat Cotta in Memor. verb. Plagiarius fol. 450. Ursaya Instit. crimin. leg. 2. tit. 8. n. 216.

4 Tale crimen, si homo, qui surripitur, sit sui Juris non est proprie furtum, quia libera persona sub nullo est dominio l. Item Juris, Instit. de inutil. stipul. Si autem persona, quæ surripitur, est adhuc sub patria potestate constituta, verum furtum est:

5 §. Instit. de oblig. quæ ex delict. nascuntur. Et inde patri actio furti competit: l. Eum qui 14. §. Si

filius familias 13. ff. de furtis ibi: Si filius familias subreptus sit, patrem habere furti actionem, palam est: & idem reperitur l. 37. ff. eod.

Talis autem actio furti non competit matri utpote potestate in prolem carenti; leg. Mater filii 38. ff. eod. de furt. ibi: Mater filii surrepti furti actionem non habet.

Pœna plagii olim erat pœna pecuniaria, l. final. ff. ad L. Fabiam, de Plagiariis. Hodierno autem Jure est pœna mortis, Cap. Qui furatur 1. de furtis ibi: Qui furatur hominem, & vendiderit, convictus, morte moriatur, juxta leg. Quoniam 7. & leg. final. Cod. Ad Leg. Fabiam, de Plagiariis.

Plagii crimen committunt illi, qui modica pecunia data, vel fraudulentis suasionibus incautos alliciunt juvenes ad se ascribendum militia, ut observat Amenus de delictis, & pœnis tit. 3. §. 6. n. 36. ubi quod id praticari vidit in Urbe pro cujusdam Principis servitio, sed seditione facta, opus fuit ad illam sopiendam captos pristinae libertati restituere, & refert etiam Ursaya loc. citat. n. 219. Quod & novissime accidisse anno 1738. refertur.

☞ Ridiculus fere semper Auctor est, dum etymon nominis tradit, at maxime hic ridiculus est, qui Plagiarii (inquit) dicti sunt à plaga, quia patri, & domino magna plaga infligitur, dum ipsis liberi, & servi subtrahuntur." Vide si lubet de etymologia hujus vocis Antonium Matthæum de crimin. titul. de Leg. Fabia de Plagiar. cap. 1. n. 2.

Illud hic non omittendum, quod is, cujus consilio plagium commissum est, plagii non tenetur. Non adversatur, quod qui plagiario in qua re socius est, & ipse plagiarius sit; l. penul. §. ult. ff. de L. Fab. de plagiar. Socium enim (ut recte inquit Antonius Matthæus ubi supra n. 4.) intelligere debemus non qui consilium dumtaxat dedit, aut scelas forte commodavit, sed qui societatem sceleris contraxit, & in ipsa suppressione socius fuit.

Nec refragatur quod plagiarius sit qui servo alieno persuasit, ut à domino fugiat: dum enim dicimus plagii non teneri eum, cujus consilio plagium commissum est, intelligimus si consilium datum Tertio sit, non item si consilium servo datum sit; Anton. Matt. ibid.

(Vid. etiam lit. E. pag. 227. col. 1. ex n. 42. ad usque 48. & lit. F. pag. 137. in add.).

POENA.

ARTICULUS I.

De pœnis in genere.

SUMMARIUM.

- 1 Pœna quid sit.
- 2 Pœna est mensura culpæ.

☉ Semota hic etymologiæ plagii nominis indagazione: ad pœnas nostro Jure stabilitas statim est deveniendum; qui hominem sub patria potestate constitutum, alienumvè servum suasionibus distraxerit, venditionis, aut servitii proprii causa, si tale perpetrans crimen generosus fuerit, ad Regis operas cum compedibus erit perpetuò damnandus: si hujusmodi haud invenitur præditus caractere, plectetur capite: servus verò bestiis lacerandus tradetur: quam quidem pœnam hominem liberum tradentes, sive vendentes, sicuti scienter ementes, recipientesvè animo se inserviendi illius, aut vendendi, non evadent (a).

(a) L. 22. tit. 14. p. 7. Sosacan, ó furtan algunos ladrones los hijos de los omes, ó los siervos agenos, con intencion de los llevar á vender á tierra de los enemigos, ó por servirse dellos como de siervos. E porque estos á tales facen muy gran maldad, merecen pena. E porende decimos, que qualquier que tal furto como este ficiese, que si el ladron fuere fidalgo debe ser echado en fierros, é condenado para

siempre que labre en las labores del Rey. E si fuere otro ome que non sea fijodalgo debe morir porende. E si fuere siervo debe ser echado á las bestias bravas, que lo maten. Esa mesma pena há lugar en todos aquellos que dán, ó venden ome libre, é los que lo compran, y resciben de otra manera en don á sabiendas con intencion de se servir del como del siervo, ó venderlo. (Vid. verb. Pœna inf.).

- 3 Regulariter sine culpa nemo punitur.
- 4 Interdum tamen ob publicum bonum punitur quis sine propria culpa.
- 5 Pœna, & mulcta quomodo distinguantur.
- 6 Quomodo distinguantur pœna, & penitentia.
- 7 Pœna alia est civilis, alia criminalis, alia legalis, alia Judicialis, & quæ singulæ sint.
- 8 Pœna criminalis subdividitur in capitalem, & non capitalem, & quæ utraque sit.
- 9 Pœna criminalis alia est corporalis, seu corporis afflictiva, alia pecuniaria, alia temporalis, & alia perpetua.
- 10 Pœna in genere alia est ordinaria, & alia extraordinaria, & quæ utraque sit.
- 11 Item alia est latæ, & alia ferendæ sententiæ, & quæ utraque sit.
- 12 Assignantur quinque regulæ ad cognoscendum, an pœna sit latæ, vel ferendæ sententiæ.
- 13 An quando lex utitur verbis imperativi modi, quæ afficiunt immediate ipsam pœnam, sit latæ, vel ferendæ sententiæ, multi volunt, quod sit latæ.
- 14 Plurimi alii tamen sustinent, quod sit solum sententiæ ferendæ.
- 15 Affertur responsio ad auctoritates pro prima opinione adductas.
- 16 Pœna, seu lex pœnalis sententiæ ferendæ non obligat ante sententiam Judicis.
- 17 Pœna, seu lex pœnalis latæ sententiæ in iis, quæ aliam executionem externam non requirunt, obligat in conscientia ante sententiam declaratoriam Judicis.
- 18 Pœna, seu lex pœnalis latæ sententiæ in iis, quæ externam executionem requirunt, non obligat in conscientia ante Judicis sententiam declaratoriam de crimine commisso, nisi lex in specie addat clausulam: alia etiam declaratione non secuta.
- 19 Immo secundum plurimos, etiam si lex addat talem clausulam: alia etiam declaratione non secuta, vel simile, non obligat ante declaratoriam Judicis de crimine commisso, nisi in aliquibus pœnis, quæ assignantur.
- 20 Declaratoria de crimine commisso requirit citationem partis, & ab ea dari potest appellatio.
- 21 Adducitur, & solvitur instantia.
- 22 Assignatur notabilis differentia inter sententiam condemnatoriam, & declaratoriam.
- 23 Assignatur quomodo non obstante clausula, ipso facto incurrenda, adhuc requiritur sententia declaratoria Judicis.
- 24 Assignatur quomodo non obstante clausula, absque alia declaratione, adhuc requiratur talis sententia declaratoria Judicis.
- 25 Transgressores legis incurrunt pœnam illius, etiam si talem pœnam ignorent, exceptis tamen censuris.
- 26 Judex inferior regulariter loquendo non potest augere, vel minuere pœnas à jure statutas.
- 27 Id tamen potest Princeps supremus.
- 28 Et ex justis causis id potest interdum etiam Judex inferior.
- 29 Assignantur justæ præcipuæ causæ, ex quibus Reorum pœnæ à Judice inferiori augeri possunt, ad n. 37.
- 38 Assignantur justæ præcipuæ causæ, ex quibus dictæ pœnæ minui possunt, ad n. 45.
- 46 In pœnis arbitrariis debet Judex procedere juxta qualitatem delicti, ut sic pœna crimini commensuretur.
- 47 Stante autem dubio, aut diversa juris intelligentia, Judex debet semper in mitiorem partem declinare.
- 48 Cum hoc tamen quod circa Reos in gravioribus criminibus legitime convictos, non debet Judex uti nimia clementia.
- 49 Pœna unius metus est multorum.
- 50 Pœna imposita in foro conscientie non liberat à pœna imponenda in foro fori.
- 51 Pœnas pecuniarias, seu multas tenetur Episcopus applicare locis, & usibus piis.
- 52 Pœnæ pecuniariæ non sunt applicandæ fabricæ, vel sacristiæ ecclesiæ.
- 53 Nec possunt applicari pro præparatione palatii episcopalis, aut domus Vicarii Generalis.
- 54 Nec ulla eorum portio potest ab Episcopo assignari Depositario earundem, nec restorationi carcerum episcopaliæ, nec pro supplemento salarii musicorum ecclesiæ cathedralis.
- 55 Nec applicari possunt pro Vicario curiæ episcopalis, aut salariis Notarii, & Ministrorum.
- 56 Nec pro Procuratore Fiscali, Executoribus, ac Ministris Curiæ.
- 57 Nec pro Vicariis Curiæ episcopalis.
- 58 Nec pro expensis tribunalis.
- 59 Nec potest Episcopus etiamsi pauper, eas sibi applicare, non obstante contraria consuetudine.
- 60 Unde Episcopus vere pauper debet recurrere ad Sacram Congr. pro gratia talis applicationis.
- 61 Et Episcopus in his Transgressor non est immunis à culpa mortali.
- 62 Si concedatur Episcopo applicatio pœnæ pecuniariæ pro episcopatu, & Sacrario, quid intelligatur nomine ipsorum.
- 63 Pœnæ pecuniariæ delinquentium in una ex duabus diocesis unitis applicandæ sunt piis locis diocesis, cujus sunt delinquentes, & in pari necessitate pauperibus loci, ubi habitant ipsi delinquentes.
- 64 Si mulctæ non fuerint per Episcopum in vita applicatæ, non possunt ad minorem summam reduci per Vicarium Capitularem.
- 65 Pro mulctis retinendis debet ab Episcopo fieri Depositarius ipsarum.
- 66 Et talis mulctarum Depositarius debet esse alius quis de Capitulo.
- 67 Debetque cautionem præstare de bene administrando, & reddenda ratione in fine anni earum Ordinario, & duobus Capitularibus.
- 68 Quorum Canonorum alter debet eligi ab Episcopo, & alter à Capitulo.
- 69 Pecunia mulctarum nullo modo retineri potest ab Ordinario.
- 70 Unde Depositarius mulctarum non debet deputari pro forma, sed ut vere & realiter mulctæ apud eum deponantur.
- 71 Pœnæ, & mulctæ non observantium dies festos pro tertia parte applicari debent accusatori, & pro quarta executoribus.
- 72 Pœna, & mulcta interficientis Presbyterum applicanda est pro medietate ecclesiæ, cui præfuit, & pro alia medietate distribuenda est in pauperes pro anima mortui.
- 73 Ordinarius abstinere debet à pœnis pecuniariis contra Regulares.
- P**œna, ut expresse habetur in l. Aliud 131. ff. de verbor signifi. est noxæ vindicta, ibi: Pœna est noxæ vindicta. id est de delictorum, sive criminum coercitio, seu vindicta, in emendationem hominum constituta; l. Si pœna 26. ff. de pœnis, ibi: Pœna constituitur in emendationem hominum. Pœna enim est mensura culpæ juxta illud Deuteronomii 25. Pro mensura peccati erit & plagarum modus &c. Sane 11. de officio Delegati cum similibus. Et regulariter sine culpa nemo punitur. l. Sancimus 22. Cod. de pœnis cap. Joannes 23. & Cap. Quidam 25. de homicid. Cap.

4 *Cap. sine culpa 23. de Regul. Juris, ibi: Sine culpa (nisi subsit causa) non est aliquis puniendus.* Quamvis interdum ob publicum bonum puniatur quis sine propria culpa, uti fit in crimine læsæ Majestatis, ratione cujus filii etiam innocentes puniuntur in detestationem tanti paterni criminis; *l. Quisquis §. 1. Cod. Ad l. Jul. Majest.* & in aliquibus aliis casibus ubi subest justa causa puniendi etiam innocentes ad ceterorum terrorem; unde *in citat. cap. Sine culpa 23. de Reg. juris* merito dicitur, quod sine culpa non est aliquis puniendus nisi subsit causa.

(*Leg. 1. & 9. tit. 31. p. 7. cum tit. 2. ejusd. Vid. proœmium cum leg. 1. tit. 1. ead. p. & lit. C pag. 66. num. 19.*)

5 Poena differt à multa, ut patet ex *l. Aliud §. 1. ff. de verborum signif. ibi: Inter multam autem & pœnam multum interest: Poena enim nomen est generale conveniens cuilibet criminis coercitioni; multa vero nomen est speciale conveniens tantum pœnæ pecuniariæ, ibi: "Cum pœna generale sit nomen omnium delictorum coercitio, multa specialis peccati, cujus animadversio hodie pecuniaria est; pœna autem non tantum pecuniaria, verum capitæ, & existimationis irrogari solet." Item pœna à lege decernitur; multa vero arbitrariè à Judice datur ibi: "Multa quidem ex arbitrio ejus venit, qui multam dicit: pœna non irrogatur nisi quæ quaque lege, vel quo alio jure specialiter huic delicto imposita est; quinimmo multa ibi dicitur, ubi specialis pœna non est imposita."*

6 Poena differt etiam à pœnitentia, quia hæc imponitur, ut satisfiat Deo in foro interno; pœna autem, ut satisfiat Reipublicæ in foro externo, & ideo pœnitentia non liberat à pœna, ut recte notat Abbas *in cap. De his n. 3. de accusat. Amenus de delictis, & pœnis tit. 1. proœmial. §. 4. n. 5.* & alii, unde excommunicatus denunciatus, ut absolvatur à censura, debet subire pœnitentiam sibi injunctam ab absolvente ad satisfaciendum ecclesiæ offensæ, & pœnam inflictam à Judice ad satisfaciendum pro delicto commisso in ceterorum exemplum, & terrorem. Item pœna infligitur invito independentè, & contra Rei voluntatem, pœnitentia autem indiget acceptatione, & consensu pœnitentis, ut recte observant *Thesaurus de pœn. p. 1. cap. 2. vers. secundo pœna: Amenus l. c. n. 5. & alii passim.*

7 Poena in genere alia est civilis & alia criminalis. Poena criminalis est, quæ tendit ad vindictam publicam, estque definita *supra n. 1.* Poena civilis est, quæ non tendit ad vindictam publicam, sed ad privatum commodum partis læsæ, quæ tamen rigore loquendo non est pœna proprie dicta, sed solum minus proprie talis. Hæc pœna subdividitur in *conventionalem, Legalem, & Judicialem.* Poena *conventionalis* est, quæ committitur, & præstari debet ex conventionione partium, si aliquid *v. g.* datum, vel factum non fuerit, ut patet *in cap. Constitutus 7. de pœnis.* Poena *legalis* est, quæ imponitur à lege, vel pro reparatione damni illati, vel propter contumaciam, aut contemptum. Poena *Judicialis* est, quæ à Judice infligitur.

8 Poena criminalis subdividitur in *capitalem, & non capitalem.* Poena *capitalis* est, per quam infertur mors naturalis, vel civilis per mediam, vel maximam capitæ diminutionem, adimendo libertatem, vel jus civitatis: sicque pœnæ sunt tres, scilicet, ultimum supplicium quæ vocatur maxima; damnatio ad metallum, quæ dicitur media; & deportatio in Insulam, quæ appellatur minima; *l. Rei capitalis 2. & l. Capitalium pœnarum 28. ff. de pœnis, l. Licet 103. ff. de verbor. significat.* Poena *non capitalis* est, qua quis salva vita naturali, & civili coercetur, uti est pœna relegationis, fustigationis, amputationis alicujus membri, stigmatis, seu bullationis, & hujusmodi:

l. Capitalium 28. §. 1. ff. de pœnis.

Pœna criminalis alia est corporalis, seu corporis afflictiva, & alia pecuniaria. Item alia temporalis, & alia perpetua, patentque omnes ex terminis.

Pœna in genere alia est ordinaria, & alia extraordinaria, seu arbitraria. Poena *ordinaria*, seu *Legalis* est, quam lex, seu Princeps expresse, & determinate statuit, aut consuetudo induxit, seu præscribit. *Extraordinaria* autem seu arbitraria est, quæ nulla lege, statuto, aut consuetudine est definita, sed extra ordinem à Judice imponitur juxta prudens, ac justum ejus arbitrium pro varia delictorum qualitate. Sic *in re Communis Doctorum.*

Item pœna in genere alia est lætæ, & alia ferendæ sententiæ. Poena *lætæ sententiæ* est, quæ ipso facto, seu criminis perpetracione, & Legis, seu mandati transgressionem incurritur absque sententiâ condemnatoria. Poena *ferendæ sententiæ* est, quæ à delinquente non statim ipso facto, seu legis, aut mandati transgressionem incurritur, sed requirit sententiâ Judicis condemnatoriam, debetque primum à Judice infligi. Sic *in re Doctores communiter.*

Ad cognoscendum, an pœna sit lætæ, vel ferendæ sententiæ traduntur quinque regulæ, quæ assignantur sub *verb. Lex art. 2. à n. 28. ad 5. Vide ibi.*

An quando lex utitur verbis imperativi modi, quæ afficiunt immediate ipsam pœnam, sit lætæ, vel ferendæ sententiæ? multi volunt, quod sit lætæ sententiæ. Vide *d. verb. Lex art. 2. n. 32.*

Plurimi tamen alii tenent, quod sit solum sententiæ ferendæ. Vide *ibid. n. 33.*

Respondetur ad auctoritates pro prima opinione adductas. Vide *ibid. n. 34.*

Pœna, seu lex pœnalis sententiæ ferendæ non obligat ante sententiâ Judicis. Vide *ib. n. 36.*

Pœna seu lex pœnalis lætæ sententiæ in iis, quæ aliam executionem externam non requirunt, non obligat in conscientia ante sententiâ declaratoriam Judicis. Vide *ibid. n. 37.*

Pœna, seu lex pœnalis lætæ sententiæ in iis, quæ externam executionem requirunt, non obligat in conscientia ante Judicis sententiâ declaratoriam de crimine commisso, nisi lex in specie addat clausulam: *alia etiam declaratione non secuta.* Vide *ibid. n. 38.*

Immo secundum plurimos, etiamsi lex addat talem clausulam: *alia etiam declaratione non secuta,* vel simile, non obligat ante declaratoriam Judicis de crimine commisso, nisi in aliquibus specialibus pœnis, quæ assignantur. Vide *ibid. n. 39.*

Declaratoria de crimine commisso requirit citationem partis, & ab ea dari potest appellatio. Vide *ibid. n. 40.*

Adducitur, & solvitur instantia. Vide *ibid. n. 41.*

Assignatur notabilis differentia inter sententiâ condemnatoriam & declaratoriam. Vide *ibid. n. 42.*

Assignatur quomodo non obstante clausula: *ipso facto incurrenda,* adhuc requiratur sententiâ declaratoria Judicis. Vide *ibid. n. 43.*

Assignatur, quomodo non obstante clausula: *absque alia declaratione,* adhuc requiratur talis sententiâ declaratoria Judicis. Vide *ibid. n. 44.*

Transgressores legis incurrunt pœnam illius, etiamsi talem pœnam ignorent, exceptis tamen censuris *Communis.* Et ratio est, quia ignorantia solius pœnæ non tollit causam pœnæ, adeoque nec effectum, seu ipsam pœnam; tum quia ex praxi omnium tribunalium Rei, & legum transgressores puniuntur variis pœnis *v. g.* patibuli, gladii, combustionis, rotæ, & hujusmodi, quamvis invincibiliter ignoraverint, delicta à se committenda, & commissa pœnis hujusmodi subjacere.

Judex inferior regulariter loquendo non potest augere, vel minuere pœnas à jure statutas. *Communis.* Et ratio est, quia Judex tenetur servare æquitatem

legalem, debetque, non de legibus, sed secundum leges judicare; *cap. In istis 3. dist. 4. ibi: In istis temporalibus legibus: cum fuerint instituta & confirmata, non licebit Judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas, & concordat cap. Summopere 70. caus. 11. q. 3. & l. Accusatorum 1. §. 4. ff. Ad senatus Consultum Turpillianum, ibi: Facti quidem quæstio in arbitrio judicantis est, pœnæ vero prosecutio non ejus voluntati mandatur, sed legis auctoritati reservatur.*

(*Leg. 9. tit. ej. 31. & part. 7. Vid. tit. 22. p. 3. & lit. S. pag. 276. ad 288*).

27 Id tamen potest Princeps Supremus. *Communis.* Et ratio est, quia cum ipse lege humana superior censeatur; *leg. Princeps 31. ff. de legibus*, potest licite Reo pœnam aut minuere, vel omnino remittere, aut augere, quod interdum expedit, præsertim in delictis enormibus, & atrocibus, aliisque frequentatis, cum majorum pœnarum metu delinquentes facilius à delictis abstineant, *ut quos timor Dei à peccatis non revocat, saltem coerceat severitas disciplinæ*, textu expresso *in cap. Cum in cunctis 7. §. Clerici sane, de election.* Unde Princeps uti non debet lenitate contra delinquentes, sed potius severitate, per lenitatem enim Rex contemnitur, lex despicitur, & grex inficitur: E contra vero per severitatem Rex honoratur, lex servatur, & grex salvatur, ut observant *Luc. Pœna in l. 3. Cod. De his qui ex publicat. collect. & Caballus resolut. crimin. 99. n. 102. & alii.*

(*Verb. consuetudo & Lex*).

28 Et ex justis causis id potest interdum etiam Judex inferior: Ipse enim ob speciales circumstantias potest pœnas ordinarias, & à lege præscriptas imminuere, aut aggravare. *Communis.* per text. *in l. Aut facta 16. ff. de pœnis*, ubi inter alia dicitur, quod quantum ad hoc delicta consideranda sunt septem modis, *causa, persona, loco, tempore, qualitate, quantitate, eventu.*

29 Justæ autem causæ, ex quibus reorum pœnæ à Judice inferiore augeri possunt, sunt præsertim sequentes, *Prima est*, ratione qualitatis personæ delinquentis; *l. Aut facta 16. §. 3. ff. De pœnis*; quæ si ob rationem sui status obligetur ad evitanda delicta, & tamen delinquat, gravius evadit ejus delictum, graviusque est puniendum, juxta illud Sancti Gregorii *Homilia 9. in Evangelia*, ibi: *Lectio Sancti Evangelii, Fratres carissimi, sollicitè considerare nos admonet, ne nos qui plus ceteris in hoc mundo accepisse aliquid cernimur, ab Auctore mundi gravius judicemur.*

30 *Secunda*, ratione objecti, seu personæ offensæ, *cit. l. Aut facta §. 3.* gravius est enim offendere Deum, quam hominem, *cap. Sicut qui Ecclesiam 17. quæst. 4. cap. Vergentis, de Hæretic. Authent. Cazaros eod. tit. & gravitas delicti contra hominem commissi mensuratur à dignitate personæ offensæ, Clementin. 1. §. Nec super, de pœnis.*

31 *Tertia*, ratione causæ; *cit. l. Aut facta §. 2.* ubi enim nulla, aut debilis est causa delinquendi, gravius evadit delictum, quia in tali casu major arguitur perversitas voluntatis in delinquente; unde gravius puniuntur homicidia sine ulla, aut debili causa commissa, quam cum aliqua gravi causa patrata; *cap. Sicut dignum, 6. de homicid.*

32 *Quarta*, ratione advertentiæ; gravius enim delinquit, qui advertente, & pensate delictum committit, quam qui ex perturbatione mentis ab ira, amore, furore, & hujusmodi *cit. l. Aut facta §. 2.* ut patet de graviori punitione homicidii appensati, quam casualis; *cap. Sicut dignum 6. de homicid. & cap. Lator 9. tit. eodem.*

33 *Quinta*, ratione consuetudinis delinquendi, quia ob talem consuetudinem censetur delinquens magis deliberato animo, & iniquiori voluntate delinquere; *FERRAR. BIBLIOTH. TOM. VII.*

l. Capitulum 28. §. 3. & 10. ff. de pœnis; l. Nemo deinceps 3. Cod. de episcopali audientia; cap. Sicut dignum 6. de homicid.

Sexta, ratione loci, *cit. l. Aut facta §. 4.* gravius enim evadit crimen commissum in palatio, aut præsentia Principis, quam alibi, juxta illud *Esther cap. 7. n. 8.* ibi: *Etiam Reginam vult opprimere me præsentem in domo mea.* Et universaliter locus majori reverentia dignus auget delictum in eo commissum; *argum. cap. 1. de pœnit dist. 5. l. Sed est quæstionis in princip. ff. de injuriis §. Atrox. Institut. eod. tit. l. Aut facta, §. 4. ff. de pœnis, l. Prætor edixit, §. Atrochem, ff. de injuriis.*

Septima, ratione temporis, *cit. l. Aut facta §. 5. & cit. cap.* Sicut dignum: Sic omnia delicta commissa tempore nocturno graviora evadunt ratione talis temporis, ut patet de furto, quod ratione nocturni temporis gravius reputatur omni jure divino, ecclesiastico & civili. *Exodi cap. 22. n. 2.* Si perfodiens *3. de homicid. leg. 4. §. 1. ff. Ad Leg. Aquil. leg. 9. ff. ad Leg. Cornel. de Sicariis, l. Sacrilegii vers. Ceterum, ff. ad Leg. Jul. peculatus,* & sic etiam graviora sunt delicta commissa temporibus pœnitentiæ, jejuniorum, festivitatum, & divinorum officiorum, & hujusmodi.

Octava, ratione modi *cit. l. Aut facta §. 6. cit. cap.* Sicut dignum: gravius enim delictum est hominum repetitis tormentis, ac lenta morte perimere, quam simpliciter necare; & gravius est homicidium proditorium, quam aperta aggressionem commissum; *l. Plus est 1. C. de maleficis, & mathematic. ibi: Plus est hominem extinguere veneno, quam occidere gladio, cum similibus.*

Nona, ratione scandali, cum enim scandalum ex se grave peccatum sit, juxta illud *Matthæi, cap. 18. n. 6.* *Qui scandalizaverit unum ex his pusillis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris,* si adjungatur alicui delicto, ex talis adjectione gravius redditur crimen. Unde jure merito leges tum civiles, tum canonicæ talia scandalosa crimina maxime aversantur, *l. Si quis filio 6. §. 7. & 8. ff. & de injusto, rupto, irritato facta testament. l. Qui cædem 16. ff. ad Leg. Cornel. de Sicariis, cap. Consideravimus, 10. de election. cap. Super eo 1. de sentent. excommun. cum similibus.* Aliæ adhuc justæ causæ augendi Reorum pœnas possent adduci, sed brevitatis gratia videndæ apud Criminalistas relinquuntur, & ad justas causas dictas muniendi & temperandi pœnas transimus,

Prima igitur justa causa minuendi pœnas est credulitas, & opinio non delinquendi, mitius enim punitur qui delinquendo credit se non delinquere, sed licite agere; *l. Igitur, vers. Et generaliter, ff. de liber. caus. l. Clam possidere, ff. de acquirend. possess. cap. Sicut dignum 6. de homicid. cum similibus.*

Secunda est ætas delinquentis, sive tenella, & imbecillis, ut in pueris; sive ingravescens ut in senibus; minores enim, & senes delinquentes mitius puniri consuetum est; *l. Fere omnibus, ff. de Regul. Juris l. Aut facta 6. §. 3. in fine ff. de pœnis, cap. 1. & 2. de delictis puer. cap. Sicut dignum 6. de homicid. cap. Fraternitatis dist. 34. & cap. Tanta nequitia dist. 86. cum similibus.*

Tertia est, iracundia; delictum enim ex ira commissum mitius puniri debet: *l. Aut facta 16. §. 2. de pœnis, l. Abolitio 2. Cod. de abolitionibus, cap. Si quis iratus, 2. q. 3. cum similibus.*

Quarta est, sexus fragilitas; mitius enim puniri debent foeminae, quam viri, cum in pœnis infligendis sexus ratio habenda sit, text. expresso *in cit. cap. Sicut dignum 6. de homicid. & in cap. Indignanter 5. caus. 32. q. 6.*

Quinta est præstantia, & nobilitas personæ delin-

quentis; Nobiles enim, & digniores mitius puniri debent, quam ignobiles, & minus digni, *l. Podius, §. 1. & l. final. de incendio, ruina, & naufragio, l. Aut damnum §. In ministerium, ff. de pœnis, l. Sacrilegii §. 1. ff. Ad leg. Jul. Peculatus; l. An-norum §. pœna, ff. de sepulcro violato, c. final. de pœnis & c. Pastoralis de officio delegat.*

43 *Sexta est insignis peritia delinquentis; excellens enim, & unicus in arte non debet mori, & propter ejus excellens artificium, & eximiam industriam ei minuitur, vel in totum pœna remittitur, l. Ad Bestias 31. ff. de pœnis.*

44 *Septima est ebrietas: omne enim delictum quamvis grave & atrox durante ebrietate commissum, non rigorosa pœna ordinaria, sed mitiori extraordinaria punitur; leg. Omnes delictum 2. §. 7. verb. Per vinum ff. de re militari, c. Sane, & c. Inebriaverunt 25. q. 1.*

45 *Octava est diuturnitas temporis lapsi à die commissi delicti. Qui enim jam à multo tempore delictum commisit, non rigorosa pœna ordinaria uti de recenti delinquentes, sed mitiori extraordinaria puniendi sunt, text. expresso in leg. Si diutino tempore 25. ff. pœnis. Variæ aliæ adhuc justæ causæ minuendi Reorum pœnas essent hic adducendæ; sed istæ etiam apud Criminalistas videndæ relinquuntur, notando solum, quod omnes illæ adductæ, si adsint, augent Reorum culpam, & pœnam; si absint, ipsam minorant.*

(Præcedentia ex num. 29. à leg. 8. tit. 31. p. 7. astruuntur. Ad rem *lex 9. tit. 1. 10. tit. 7. 17. tit. 14. ejusd. p. etiam videantur leg. 7. tit. 11. p. 3. 3. tit. fin. p. 4. Consonantque inter alia, lit. H pag. 132. & 133. atque lit. R pag. 158. & 159. in add. hisp. nov.*)

46 *In pœnis arbitrariis debet Judex procedere juxta qualitatem delicti, ut sic pœna crimini commensuretur: Cap. Sane 11. de officio Delegati, cap. Sicut dignum 6. de homic. Quantum enim quis peccavit, tantum puniri debet, juxta illud Deuteronomii cap. 25. n. 3. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, & aliud Apocalys. cap. 18. n. 7. Quantum glorificavit se, & in delitiis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Et ratio conclusionis est, quia arbitrium Judici relictum non sumitur pro arbitrio libero, & absoluto, ac pleno suæ voluntatis, sed pro arbitrio regulato à jure, & recta ratione, sive pro arbitrio boni Viri; arg. leg. Non possunt 12. ff. de Legibus, leg. Si societatem 6. & leg. societatem 76. ff. Pro socio.*

(Convenit *lex 44. tit. 18. lib. 6. Recop. Cast.* In ea asseritur, quod, licet in judiciis non sit acceptio personarum habenda, nihilominus secundum earum statum, & conditionem pœnæ sunt distribuendæ: quapropter qualitas, & personarum conditio quod præ oculis sit habenda. Prætoribus demandatur, etiamque tempus commissionis, & delinquentis status in considerationem venire debeat: multum prævalet arbitrium judicis. (Vid. verb. Forum, vers. Ditionibus: De raptoribus: verb. Fur, vers. Omnia delicta: &) Sed locum prædicta non obtinent illis in casibus in quibus sunt præsentis titulo pœnæ stabilitæ. Idem fere determinat *lex 48. tit. 19. lib. 8. Ord. Reg.*)

47 *Stante autem dubio, aut diversa juris intelligentia, Judex debet semper in mitiorem partem declinare. Cap. In obscuris 30. de Regul. juris in 6. ibi: In obscuris minimum est sequendum, Cap. In pœnis 49. eod. in 6. ibi: In pœnis benignior est interpretatio facienda l. Factum 155. §. 2. ff. de regul. juris, ibi: In pœnalibus causis benignius interpretandum est. Ex capite enim Alligant 12. caus. 26. q. 7. expresse habetur, quod melius est propter misericordiam rationem reddere, quam propter crudelitatem, & in ejus summario dicitur: me-*

lius est errare in misericordia remittendi, quam in severitate ulciscendi.

(Lit. A pag. 249. n. 27. & lit. B pag. 367. n. 57.) cum lit. C. pag. 306. in nov.)

Cum hoc tamen, quod circa Reos in gravioribus criminibus legitime convictos non debet uti nimia clementia, juxta illud Exodi 22. Maleficos non patieris vivere, ne inde malefactores spe clementiæ, & ulterioris veniæ sensim multiplicentur in grave Reipublicæ detrimentum; sed cum istis juxta legum severitatem cum aliquo temperamento benignitatis procedat, prout statuitur in *l. Respiciendum 21. ff. de pœnis*, ad hoc ut ceteri punitorum exemplo edocti ad crimina perpetranda non prosiliant, ut unius pœna metu possit esse multorum, textu expresso in *l. Ut unius 1. Cod. ad. Leg. Jul. Repetundarum* Unde ad rem Seneca de Clementia lib. 1. cap. 22. in princip. sic habet: *In vindicandis injuriis tria lex secuta est, quæ Princeps quoque sequi debet: Aut ut eum, quem punit, emendet: Aut ut pœna ejus ceteros meliores reddat: Aut ut sublatis malis securius ceteri vivant.*

Pœna imposita in foro conscientiæ non liberat à pœna imponenda in foro fori. Clar. q. 16. n. 5., & q. 60. n. 21. Amenus de delictis & pœnis tit. 8. §. 60. & alii passim.

Pœnas pecuniarias, seu multas tenetur Episcopus applicare locis, & usibus piis, tum ex dispositione Juris in cap. Presbyteri 2. de pœnis, tum ex præcepto Conc. Trid. cap. 1. sess. 6. cap. 1. ses. 23. & cap. 3. sess. 25. de reform. ut pluries decrevit Sacra Congreg. Concil. ac Episcop. & Regul. apud Barbosam de offic. & potest. Episcop. part. 3. allegat. à n. 19. Diaconum part. 10. tract. 8. resolut. 2. §. Ad hæc: Quarant. in Summa Bullar. verb. Pœnæ pecuniariæ: Nicol. lucubrat. canon. lib. 5. tit. 37. per tot. Fagn. lib. 1. Decretal. in cap. Presbyteri 2. de pœnis per tot., & tenet Reiffens-tuel lib. 5. Decretal. tit. 37. n. 101. Concil. resolut. criminal. verb. Episcopus resol. 1. n. 10. Monacell. tom. 1. formul. 13. num. 1. Ursaya Instit. criminal. lib. 4. tit. 5. n. 196. & alii passim. Vide verb. Episcop. art. 6. à n. 63. (verb. Mulcta).

Pœnæ omnes, & multæ, sive ex constitutionibus synodalibus, sive ex præceptis, sive ex decretis Episcopi, vel Vicarii proveniant, sive ex stipulatione prætoris descendant, sunt piis locis, non autem fabricæ, vel sacristiæ ecclesiæ applicandæ. Sac. Congregat. Concil. in Messanen. apud Fagnan. loc. cit. num. 32., & Barbosam in Summa Apostol. dec. verb. Pœna criminalis pecuniaria n. 2.

Pœnæ pecuniariæ non possunt erogari in reparationem palatii episcopalis, aut domus Vicarii Generalis. Sac. Congregat. Concil. apud Fagnan. loc. cit. n. 38., & Sac. Congregat. Episc., & Regul. in Aversana 22. Jan. 1591. apud Barbosam loc. cit. n. 3.

Pœnarum, seu multarum nulla portio potest ab Episcopo assignari Depositario earumdem pœnarum, nec restorationi carcerum Episcopaliū, nec pro vestiendis Apostolis, quibus lavantur pedes in die Cœnæ Domini, nec pro supplemento salarii Musicorum ecclesiæ cathedrali inservientium, Sac. Congregat. Conc. in Firmana 16. Apr. 1633. apud Barb. loc. cit. n. 9.

Nec potest Episcopus applicare pœnas pecuniarias pro Vicario curiæ episcopalis, aut salario Notarii, & Ministrorum. Sac. Congregat. Concil. in Albanen. 5. Febr. 1618. apud Barbosam loc. cit. n. 7.

Nec eas pro aliqua parte applicare potest Procuratori Fiscali, Executoribus, ac Ministris Curiæ. Sac. Congregat. Concil. in una Mentis Alcini 10. Jul. 1610. apud Fagnan. loc. cit. n. 30.

Nec eas assignare potest pro Birruariis curiæ episcopalis. Sac. Cong. Concil. in Januen. 5. Jun. 1632. apud Barb. loc. cit. n. 8.

Nec

58. Nec eas applicare potest pro expensis tribunalis, quia hæc causa non potest dici pia; Tum quia cum expensæ hujusmodi spectent ad Episcopum, *Cap. Militare 5. caus. 23. q. 1.*, & notatur in *Cap. Cum ab omni, 10. de vita, & honestate Cleric.* talis applicatio cederet in Episcopi utilitatem, quo casu nec ipsi ecclesiæ, vel sacristiæ fieri potest earum applicatio, ut respondit *Sac. Congreg. Concil.* teste Fagnan. *loc. cit. n. 31. & 37.*
59. Nec potest Episcopus, etiam pauper, eas sibi, seu Camerae suæ episcopali applicare non obstante contraria consuetudine; *Sac. Congregat. Concil.* apud Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Poenæ pecuniariæ:: Piasec. in praxi Episc. part. 2. cap. 4. n. 97. Barbos. loc. cit. num. 5. Monacell. loc. cit. n. 2. & seq. Ursayam loc. cit. n. 196.*
60. Unde si Episcopus verè sit pauper, vereque indigeat, debet recurrere ad *Sac. Congregat. Concil.* pro gratia applicationis dictarum mulctarum, quæ solet illas ad tempus permittere Episcopis vere pauperibus, vereque indigentibus, vel pro sua, & familiæ necessitate, vel pro episcopali palatii refectione, & similibus, ut pluries fuisse decisum refert Zaul. *tom. 1. lib. 4. rubr. 20. n. 57.*, & resolvit *d. Sac. Cong. Concil. in Ravellen 13. Jan. 1646.*, & *in Civitatis Ducalis 27. Maji 1656. ac in Narnien. 6. Febr. 1700.* apud Ursayam *loc. cit. n. 198.*
61. Et Episcopus mulctas pecuniarias locis, & usibus piis non assignans, sed sibi, aut suis Officialibus, & Ministris applicans sine facultate Sacræ Congregationis non est immunis à culpa mortali, ut multis probat *Monacell. loc. cit. num. 3.*, & sequitur Ursaya *loc. cit. num. 197.* & alii. Talis enim Episcopus contemnit in re gravi Sacros Canones, ac Concilium Tridentinum, quod *sess. 25. de reform. cap. 3.* non hortatur, neque obiter decernit, sed imperative omnibus Episcopis tam pauperibus, quam divitibus præcipit, quod mulctæ pecuniariæ *locis piis assignentur*, adeoque transgressio ex sui natura erit mortalis, cum decreta Apostolica & Conciliaria obligandi vim habeant etiam sub reatu peccati mortalis; *Cap. Nulli fas 5. dist. 19. Cap. De his 6. distinct. 5. Cap. Quia 6. dist. 64. Cap. Violatores 5. caus. 25. q. 1.* & tenent Fagnan. *in c. Quoniam 13. de Constit. in 22. cum Archidiacon. Geminian. Felin. & aliis ibi citatis, & in Cap. A crapula 14. de vita, & honest. Cleric. n. 21.* cum aliis ibi allegatis.
- (Vide *verb. Concilium*).
62. Si concedatur Episcopo applicatio poenæ pecuniariæ pro episcopatu, & sacrario, sub nomine episcopatus intelligitur ecclesia cathedralis, palatium episcopale, & omnes fabricæ, quibus Episcopus providere tenetur; sub nomine vero sacrarii, non solum supellex, quæ inservit pro ecclesia cathedrali, sed etiam quælibet alia necessaria pro aliis ecclesiis, oratoriis, vel capellis ab ipso episcopatu, vel cathedrali dependentibus. *Sac. Congregat. Episcopor. & Regular. in Assisien. 17. Maji 1592. & in una Montis Pelusii 17. Nov. 1593.* apud Pitton. *Constitut. ad Episcopos n. 27.*
63. Poenæ, & mulctæ delinquentium in una ex duabus diocesisibus, unitis applicandæ sunt piis locis diocesis, cujus sunt delinquentes, & in pari necessitate pauperibus loci, ubi habitant ipsi delinquentes. *Sac. Congregat. Episcop. & Regular. in Venusina 21. Nov. 1600.* apud Pitton. *loc. cit. cit. num. 370. Barb. loc. cit. n. 4.*, & eadem Sacra Congregat. *in Squillac. Mart. 1618.* apud Monacell. *loc. cit. n. 6.*
64. Si mulctæ non fuerint per Episcopum in vita applicatæ, non possunt ad minorem summam reduci per Vicarium Capitularem. Sic respondit *Sac. Congregat. Concilii in Ripana 18. Apr. 1654. lib. 19. Decretal. fol. 336.* apud Ursayam *loc. cit. n. 199.*
- Pro mulctis retinendis debet ab Episcopo fieri Depositarius ipsarum. *Sac. Congregat. Episcopor. in Ostunen. 3. Sept. 1577. in Spoletana 25. Oct. 1580. in Andrien. 6. Aug. 1602. & 17. Febr. 1645.*, & *Sac. Congreg. Conc. apud Fagnan. loc. cit. n. 32. & seq.*
- Et talis mulctarum Depositarius debet esse aliquis de Capitulo *Sac. Congreg. in Missanen.* apud Fagnan. *loc. cit. n. 32. Monacell. loc. cit. 7.* Debetque cautionem præstare de bene administrando, expendendo, seu distribuendo cum mandato subscripto ab Ordinario, & reddenda ratione in fine anni cor. Ordinario, & duobus Capitularibus. *Sacra Congreg. Episcop. & Regul. in Cathacen. 17. Febr. 1645. & in Minerbien. 6. Sept. 1652.* Quorum Canonorum alter debet eligi ab Episcopo, & alter à Capitulo. *Sac. Congr. Episcop. in Terracinen. 20. Novemb. 1654.*
- Pecunia mulctarum nullo modo retineri potest ab Ordinario. *Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Andrien. 10. Sept. 1596.* apud Nicol. *in Floscul. verb. Poena n. 6.* & sic videtur voluisse etiam *Sac. Congregat. Concil. in Messanen.* Apud Fagnan. *loc. cit. num. 32.* dum Archiepiscopo Messanensi injunxit, ut poenarum pecuniariarum Depositarium aliquem ex Capitulo constitueret. Unde Depositarius mulctarum non debet deputari pro forma, sed ut vere, & realiter mulctæ apud eum deponantur. *Monacell. loc. cit. n. 9.*, & alii id colligentes ex allatis decretis.
- Poenæ, & mulctæ non observantium dies festos pro tertia parte applicari debent accusatori, & pro quarta executoribus; S. Pius V. *constit. incip. Cum primum.* Fagn. *loc. cit. n. 34.*
- Pœna, & mulctæ interficietis Presbyterum applicanda est pro medietate ecclesiæ, cui præfuit, & pro alia medietate distribuenda est in pauperes pro anima mortui, textu expresso *in Cap. Presbyteri de pœnis*, & ibi Canonistæ communiter.
- Ordinarius abstinere debet à pœnis pecuniariis contra Regulares. *Sac. Congregat. Episcop. & Regul. in una Conventualium 29. Sept. 1645.* apud Nicol. *loc. citat. n. 7.*
- Quænam sunt crimina, in quibus minor ætas non minuit poenam. Hujusmodi sunt furtum Hostiæ ex constitutione Innocentii XI. *Ad nostri Apostolatus confirmata à feliciter regnante Summo Pontifice in constitutione Gravissimum: celebratio missæ facta à non promotò ad Presbyteratus Ordinem ex constitutione Urbani VII. Apostolatus officium confirmata à san. mem. Benedicto XIV. in constitutione Sacerdos in æternum.* Idemque obtinet, si quis non promotus ad Ordinem Presbyteratus Confessionem fidelium audiverit, *ut ex iisdem constitutionibus.*
- Adverte tamen id procedere, dummodo Reus vigesimum annum compleverit. Quod si infra annum vigesimum fuerit locus est diminutioni poenæ, ut habetur *in mox citatis constitutionibus.*
- Quinimmo attentis *iisdem Constitutionibus* aliud singulare in delictis hisce occurrit, quod scilicet confessio, quam vocant *de plano*, facta scilicet à Reo in primo generali Interrogatorio, nec etiam suffragatur ad poenam minuendam.
- De Episcopo quæri solet, an valeat is componere delicta Clericorum convertendo poenam in mulctam aliquam pecuniariam? Varias Doctorum opiniones refert Rosa *de resident. Episcop. cap. 4. sect. ultim. num. 58. & plur. seq.* qui tamen pro affirmativa est; Confer etiam Romaguer. *ad Sinodal. Gerund. lib. 3. tit. 2. cap. 3. n. 11.*
- Ceterum non debet temere, & sine causa Episcopus ad compositionem devenire: "Episcopus (inquit Rosa uti supra) debet multa observare; præsertim, ut eas tunc faciat, quando pars est concor-

„ data, & habita fuit remissio, seu exculpatio à parte offensa &c. Secundo, ut fiat ante sententiam latam, licet nunc in praxi utatur illa clausula: Salva potestate minuendi, aggratiandi &c. Qua attenda post sententiam latam à Vicario potest Episcopus facere compositionem &c. Et sic Episcopus compositionem facere debet, quando hæc pecuniaria plus juvaret, quam alia &c. Divitibus autem cum magna cautela, & prudentia imponenda est poena hæc pecuniaria, quia nullus Reus prætermittit culpam, quam redimere potest auro &c. Et docent etiam hujusmodi Doctores, quod tantum facere potest hanc compositionem, quando venit imponenda poena extraordinaria, & ubi poena non est à jure taxata; secus autem si esset statuta, vel in gravioribus criminibus, vel manifestis &c. tandem compositionem facere debet gratia correctionis pro corrigendis excessibus, & charitatis ardore. &c. In visitationibus autem ab hujusmodi compositionibus abstinere debet, “ Consule etiam Squillant. *de privileg. Episcop. part. 1. cap. 28. n. 15. & plur. seq.*

82 De applicatione poenæ pecuniariæ faciendæ ab Episcopo, vide distinctiones, cum quibus procedunt apud Rosa *loc. citato* & Fagnanum *in Cap. Presbyteri, de poenis.*

83 Illud vero non est hic prætereundum, quod Episcopus poenas à sacris canonibus impositas non potest remittere nisi in casibus expressis; Romaguer. *ad Sinodal. Gerund. lib. 1. de Summa Trinit. num. 87.*

A R T I C U L U S I I.

De poenis in specie, X variorum delictorum.

S U M M A R I U M.

- 1 Amputationis alicujus membri poena quid sit, cum quibus soleat praticari.
- 2 Berlinæ poena quid sit.
- 3 Bullationis, seu stigmatis poena quid sit.
- 4 Carceris poena quid sit.
- 5 Catenæ infamis poena quid sit.
- 6 Confiscationis bonorum poena quid sit.
- 7 Fiscus quid sit.
- 8 Poena confiscationis bonorum Clerici quoque imponi potest.
- 9 Damnationis in metallum poena quid.
- 10 Degradationis poena quid.
- 11 Deportationis poena quid.
- 12 Detrusionis in arctum monasterium poena quid.
- 13 Exilii poena quid.
- 14 Fustigationis poena quid.
- 15 Ictum funis, seu torturæ poena quid.
- 16 Immutationis poena quid.
- 17 Infamiæ poena quid.
- 18 Inhabilitatis ad beneficia poena quid.
- 19 Mitræ poena quid.
- 20 Pecuniaria poena quid.
- 21 Privationis Beneficiorum poena quid.
- 22 Relegationis poena quid.
- 23 Stigmatis, seu Bullationis poena quid.
- 24 Talionis poena quid.
- 25 Trirremium poena quid.
- 26 Verberationis, seu Flagellationis poena quid.
- 27 Ultimi supplicii poena quid.
- 28 Poena ultimi supplicii dividitur in tres species, quæ assignantur.
- 29 Delictorum poenæ variæ pro varietate criminum hic subnectuntur. Et primo assignatur Abigeatus poena.
- 30 Abortus poenæ quæ.
- 31 Abusus in Baptismo poena quæ, ad n. 32.
- 33 Abusus in Confessione poena quæ, ad n. 36.
- 37 Abusus in Eucharistia poena quæ, ad n. 41.
- 42 Abusus in Matrimonio poena quæ, ad n. 43.
- 44 Abusus in Ordine poena quæ, ad n. 48.
- 49 Abusus Sacræ Scripturæ poena quæ.
- 50 Adulterii poena quæ.
- 51 Alchimistarum poena quæ.
- 52 Alienationis bonorum Ecclesiasticorum poena quæ.
- 53 Ambitus poena quæ.
- 54 Annonæ fraudatæ poena quæ.
- 55 Apostasiæ poena quæ.
- 56 Appellationis malæ poena quæ, ad n. 59.
- 60 Arma prohibita deferentium poena quæ, ad n. 61.
- 52 Assassini poena quæ.
- 63 Astrologiam Judicariam profitentium poena quæ.
- 64 Bestialitatem committentium poena quæ.
- 65 Blasphemias loquentium poena quæ.
- 66 Calumniatorum poena quæ, ad n. 69.
- 70 Collusionis, seu prævaricationis poena quæ, & quid sit collusio. & prævaricatio, ad n. 73.
- 74 Concubinatus poena quæ, ad n. 80.
- 81 Concubinariorum Clericorum poena quæ.
- 82 Concussionis poena quæ & quid sit concussio, ad n. 85.
- 86 Consortii suspecti poenæ in Clericis quæ, ad n. 88.
- 89 Conspirantium poena quæ, ad n. 92.
- 93 Dilapidationis poena quæ, ad n. 96.
- 97 Duellantium poena quæ.
- 98 Expilatæ hæreditatis poena quæ, & quid sit crimen expilatæ hæreditatis, ad n. 99.
- 100 Falsariorum poena quæ.
- 101 Falsificantium monetas poena quæ.
- 102 Fornicationis poena quæ, ad n. 103.
- 104 Furti poena quæ, ad n. 121.
- 122 Hereticorum poena quæ.
- 123 Homicidii poena quæ, ad n. 136.
- 137 Incendiariorum poena quæ.
- 138 Incestus poenæ quæ, ad n. 144.
- 145 Injuriantium poenæ quæ, ad n. 146.
- 147 Largitionis, & receptionis munerum in Regularibus, & aliis poenæ quæ.
- 148 Læsæ Majestatis poenæ quæ, ad n. 155.
- 156 Libellos famosos componentium, dictantium, & vulgantium poenæ quæ.
- 157 Litteras alienas aperientium, lacerantium, & intercipientium poenæ quæ.
- 158 Literas Apostolicas, aliasque falsificantium poenæ quæ.
- 159 Magiæ poenæ quæ.
- 160 Maledicorum poenæ quæ, ad n. 164.
- 165 Monopolii poena quæ.
- 166 Omittentium Sacramentalem Confessionem, & Communionem in Paschate poenæ quæ.
- 167 Omittentium recitationem horarum canonicarum poenæ quæ.
- 168 Osculantis fæminam invitam poenæ quæ, ad n. 170.
- 171 Osculantis Monialem, & ulterius copulam carnalem cum ipsa habentis poenæ quæ, ad n. 172.
- 173 Parricidii poenæ quæ.
- 174 Partus suppositi poenæ quæ.
- 175 Peculatus poena quæ.
- 176 Perjurii poena quæ.
- 177 Plagii poena quæ.
- 178 Polygamie poena quæ.
- 179 Prævaricationis poena quæ.
- 180 Rapinæ poena quæ, ad n. 181.
- 182 Raptus poena quæ.
- 183 Repetundarum criminis poena quæ, ad n. 185.
- 186 De residuis criminis poena quæ, & quid sit crimen de residuis, ad n. 187.
- 188 Revelationis secretorum poena quæ, ad n. 194.
- 195 Revelantium audita in Confessione Sacramentali poenæ quæ.
- 196 Sacrilegorum poenæ quæ.
- 197 Schismaticorum poenæ quæ.

- 198 *Sepulcri violati pœnæ quæ, & quid sit Sepulcri violati crimen.*
- 199 *Simoniacorum pœnæ quæ.*
- 200 *Sodomitarum pœnæ quæ.*
- 201 *Sollicitantium ad turpia extra Confessionem pœnæ quæ.*
- 202 *Sollicitantium ad turpia in Confessione Sacramentali pœna quæ.*
- 203 *Sortilegiorum pœna quæ.*
- 204 *Stellionatus pœna, & quid sit crimen Stellionatus, ad n. 205.*
- 206 *Stupri pœna quæ, ad n. 207.*
- 208 *Subornationis testium ad dicendam falsitatem pœna quæ.*
- 209 *Subornantium vocales Regulares pœnæ quæ.*
- 210 *Tergiversationis pœna quæ.*
- 211 *Termini moti pœna quæ, & quid sit crimen termini moti, ad n. 212.*
- 213 *Truffatorum pœnæ quæ, & quid sit Truffa, & Truffator, ad n. 214.*
- 215 *Vis publicæ pœnæ quæ, ad n. 218.*
- 219 *Vis privatæ pœnæ quæ.*
- 220 *Quæ differentia intercedat inter vim publicam, & privatam.*
- 221 *Usurariorum pœnæ quæ.*
- 222 *Alia ad rem, remissive.*
- 223 *Subnectuntur Supplementa Auctoris, ad n. 230.*
- 231 *Addit. ex aliena manu, ad n. 236.*

1 **A**mputationis alicujus membri, puta manus, aurium, narium &c. pœna est, quæ solet infligi in delictis atrocibus, & præsertim quando agitur de falsantibus scripturas, armata manu insurgentibus, in Officiales majores, ipsosque ferientibus, ac occidentibus, & hujusmodi. Sic solet manus abscindi Notariis falsa instrumenta conficientibus, scribis scripturas falsantibus libellos famosos contra Principes componentibus, Militibusque suos majores Officiales ferientibus, ac occidentibus, sicque aliis propter gravia ignominiosa facinora, nares, seu aures ad eorum perpetuum dedecus solent abscindi. Ursaya *Instit. criminal. lib. 4. tit. 5. n. 166.* cum aliis ibi citatis.

2 **B**erlinæ, seu ut alii dicunt, catenæ infamis pœna est species punitionis dari solitæ malefactoribus eos publicæ derisioni, & ludibrio exponendo in loco, qui vulgo *Berlina* vocatur, & hæc irrogari solet furibus bursarum, truffatoribus, falsis testibus, meretricibus, & similibus vilibus personis. Farinac. *prax. crimin. q. 19. num. 28.* Gandin. *in praxi tit. de pœnis Reorum q. 16.* Ursaya *loc. cit. n. 176.*

3 **B**ullationis, seu stigmatis pœna est species punitionis, qua antiquitus bullabantur Rei in facie, sed hæc sublata fuit per Constantinum Imperatorem *in leg.* Si quis in metallum *17. Cod. de pœnis*, Et quidem pia, & sancta ratione, quia, ut ibi dicitur, facies hominis ad Dei similitudinem est efformata, ideo foedari non debet, ibi: *Facies, quæ ad similitudinem pulchritudinis est cœlestis figurata, minime maculetur.* Farinac. *loc. cit. q. 18. num. 97. & seq.* Ursaya *loc. cit. n. 182. & seq.* & alii.

(Vide *lit. M. pag. 37. & lit. G. 150. in add. hisp. atque nov.*)

4 **C**arceris pœna possunt Rei puniri juxta eorum delicta perpetuo vel ad tempus. Quamvis enim inventio carceris facta fuerit ad Reorum custodiam, & non ad pœnam; ex recepta tamen communi hodierna praxis formalis carcer tam perpetuus, quam temporalis pro pœna Reis infligitur; *cap. Excommunicamus 15. §. final. de Hæreticis cap.* Quamvis *3. de pœnis in 6.* ibi: "Quamvis ad Reorum custodiam, non ad pœnam carcer specialiter deputatus, esse noscatur; Nos tamen non improbamus, si subiectos tibi Clericos confessos de criminibus, vel convictos (eorum excessibus, personis, ceterisque circumstantiis provida deliberatione pensatis) in

, perpetuum, vel ad tempus, prout videris experire, dire, carceris mancipis ad pœnitentiam peragendam.

(*Leg. 4. tit. 31. p. 7.* licet per eam ita stabiliatur, de servis loquitur, non de ingenuis, liberisve hominibus; eadem lex declarat (idem per *leg. 11. tit. 29. ejusd. p.*) ad custodiam non ad pœnam carcerem signari: hodie animadversum existit (Vid. *leg. 13. tit. 24. lib. 8. Recop. Cast.*), Reos cujuscumque qualitatis non valere ultra decennium condemnari: duæ Reorum classes distinguuntur: eorum una, forte, de improviso casu, fere absque præmeditatione delictum committentium: secunda illorum, à quibus dolose, cordeque perverso crimina hujusmodi perpetrantur: numquam ultra dictum terminum fiet condemnatio: verumtamen istis, similes excessus committentibus, sub qualitate est in condemnatione tempus exprimendum, ut, usquequo licentiam obtinuerint, ibi permaneant; nihilominus esset prædicta lex ann. 1771. promulgata (vid. de ea aliquid *verb. Fur, in add. hisp. pag. 137.*), aliquam notabatur contraventionem inesse, ideo per *Reg. Sched. 28. Mart. an. 1786.* ejusdem legis mentione facta, est determinatum, quascumque personas, sexus virilis sive foeminei fuerint, in correctionis loca, hospitia, &c. destinatas, sine temporis præfinitione ibi non esse damnandas, sed omnibus, propter easdem causas, aliasve ejusdem qualitatis terminum iri præfixum).

Catena infamis pœna est eadem ac illa *Berlinæ.* 5

Vide *supra num. 2.*
 Confiscationis bonorum pœna est auctio universalis omnium bonorum, vel alicujus quotæ ad fiscum, ita ut idem sit dicere confiscatio, ac applicatio, ut notat Cassen. *ad consuet. Burg. rubr. 2. de confiscat. n. 2.* Ursaya *loc. cit. tit. 6. num. 4., & 5.* cum aliis ibi citatis. Fiscus autem, qui *Saccus male ablatorum* vocatur, & De Rubeis *in disc. ad scien. Amat. in princip. tom. 3. recent. n. 412.* dicitur bursa publica, in qua pecunia publica reponitur, illumque describit Guazzin. *de confiscat. concl. 1. n. 3.* ut sit vir parum placidus, omnibus invisus, Deo odiosus, & nihil in se æquitatis habens. Bajard. vero *ad Clar. q. 3. n. 4.* asserit, Fiscum nihil aliud esse, quam subditorum calamitatem, & late Pereg. *de jure Fisci tit. de Fisc. n. 1.* ubi quod primo loco Fiscus erat bursa, seu crumena publica, deinde transivit in saccum, & tandem in domum seu Cameram, indeque appellatur *Camera*; sic expresse Ursaya *loc. cit. n. 6. & 7.* Pœna confiscationis bonorum Clericis quoque imponi potest, *Cap. Vergentis 10. de Hæreticis Cap.* Cum secundum *19. eodem in 6. Cap. Super 25. de verbor. significat.* ita tamen ut bona confiscata applicentur ecclesiæ, in qua Clericus beneficium habuit, *Cap. Excommunicamus 15. §. Damnati, de Hæreticis,* ibi: *Si vero Clerici, applicentur (bona) Ecclesiis, à quibus stipendia receperunt.* Si autem Clericus nullum beneficium habuit, bona illius confiscata veniunt ad Fiscum ecclesiæ, vel Episcopi convertenda in pios usus. Farinac. *prax. crim. q. 190. à n. 154., & alii passim juxta dicta supra art. 1. n. 50. ad 62.*

(Vid. *verb. Successio ab intestato, vers. Sequentibus :: in add. hisp.*)

9 **D**amnationis in metallum, seu in opus metalli pœna erat antiquitus multum in usu, & per ipsam licet Rei vitam non amitterent, amittebant tamen libertatem, & civitatem, juxta text. *in leg.* aut *damnum 8. ff. de pœnis,* cum aliis apud Alciat. *lib. 2. Parergon. cap. 39.* At hodie illius loco pœna triremium subrogata est, vulgo *Galera*, ubi Rei asperis catenis vincuntur, & ad opus remigandi damnantur, Jul. Clar. *in Prax. p. 67. & 70.* Ursaya *loc. cit. n. 132., & seq. & alii passim.*

(Fit mentio *in add. hisp. nov. lit. R., pag. 124. col. 2.* neminem posse ad triremes condemnari, cum non subsisterent, & pax esset inter aliquas africanas regio-

- giones inita : verum cum superesset , eandem cum Algerio Mahometano perficere , suum robur ipsamet obtinuit poena , fuitque iterum demandata , & sequenti tempore cautiones maximæ (vid. libellum vulgo *Gazeta* num. 58. ann. 1785), si navigationem quilibet intenderet in Americana , aliave territoria , ut omnis interceptatio evitaretur , fuere animadversæ : ceterum jam causa cessavit : cautelæ , & regulæ in hunc finem præfinitæ , quamquam mente debeant retineri , eo quia quod discere supervacuum videtur , prodest cognoscere , non necessariæ hodie censentur , nam causa cessante , cessat (Vid. *lit. E. pag. 362. col. 1. ante num. 39. & lit. I. pag. 7. num. 34. prope fin.*) effectus : prædictæ dispositiones vim suam retinebant , siquidem pax cum citata africana regione non erat effectum sortita , verum , cum per *Reg. Ordin. 27. Aug. ann. 1786.* (Recognoscatur idem libellus ejusd. anni num. 80. 81. & 82.) appareat , pacem & concordiam inter nationem hispanicam , algeriamque regionem esse firmatam , supersederunt : in eodem libello pacis hujusce Tractatus , decretumque remissionis , ut à Supremo Castellæ Consilio in omnium adimplementum schedulam debitam expediri præciperetur , invenitur : inter multa specialia , quæ in hoc Tractatu recensentur , caput vigesimum quintum memoriæ commendetur : non solum hispana ora maritima digna erunt veneratione , sed etiam ditionis Pontificiæ , ita à nostro Catholico Principe D. D. Carolo III. propositum fuit concessum).
- 10 Degradationis poena quid sit , & in quibus casibus locum habeat ? Vid. verb. *Degradatio per tot.*
- 11 Deportationis poena antiquitus satis frequens consistebat in amissione civitatis , retentis vita , & libertate : *Leg. Relegati 4. & Leg. Inter poenas 6. ff. de Interdictis , & Relegatis* : Hodie tamen in ejus locum successit bannum , seu exilium. *Farinac. loc. cit. q. 19. n. 15. , & 16. Clar. in Prax. q. 67. n. 9. Ursaya loc. cit. n. 155. , & alii. (Verb. Bannitus)* .
- 12 Detrusionis in arctum monasterium poena antiquo jure infligi solita , *Cap. Pervenit 2. de Adulter. cap. Inter 10. de Purgat. Canonic. Cap. Tux 6. de pœnis* cum similibus , hodie in desuetudinem abiit , & loco illius vel Triremes , vel carceres perpetui infliguntur *Farinac. in prax. crimin. q. 119. n. 55. Ursaya loc. cit. tit. 5. à n. 90. Fagnan. in Cap. Cum non ab homine 10. num. 104. de Judiciis, Reiffenst. l. 5. Dec. tit. 37. n. 111. & alii. (Verb. Adulterium quoad poenas)* .
- 13 Exilii poena est ejectio à Civitate , & interdum etiam à tota ditione , seu statu , quæ in præsentibus dicitur *exilium* , in absentes vero *bannum*. *Scann. de Visit. carcer. lib. 1. cap. 3. num. 15. Ursaya loc. cit. n. 156. , & alii passim. Vide verb. Bannitus, Bannum.*
- 14 Fustigationis poena de se clara ex ipsomet nomine est , quæ irrogari solet furibus , incisoribus bur-sarum , truffatoribus , falsis testibus , & similibus vilibus personis. *Scann. de visitat. carc. lib. 1. cap. 3. n. 12. Ursaya loc. cit. num. 174. Farinac. loc. cit. q. 19. n. 29. Gandin. in prax. tit. de pœn. Reor. q. 16. De hoc fit sermo in l. Ictus fustium 22. ff. de his , qui notantur infamia , & in l. Fustibus 16. Cod. Ex quibus causis infamia irrogatur , Vide infra n. 26. de verberationis poena.*
- 15 Ictuum funis , seu torturæ poena est , quæ infligitur in delictorum vindictam , & sæpe sæpius in publico loco etiam pro levibus delictis hac poena torquentur viles personæ , ut pro ludis vetitis , pro delatione armorum , & similibus. *Ursaya loc. cit. n. 179. & alii passim.*
- 16 Immutationis poena est , qua Rei clauduntur intra cellam , muro obstructa porta , & relicta tantum parva fenestra ad recipiendum lumen , & altera , per quam eis subministrari possint necessaria ad victum ,
- qua poena puniendi sunt Religiosi hæretici ; *cap. Accusatus 8. §. final. de Hæreticis in 6. & Moniales ob delicta carnis consummata , & scandalosa. Sac. Congregat. Episcop. & Regularium in Ragusina 16. Maji 1620. Nicol. in Floscul. verb. Poena numero 2. Ursaya loc. cit. n. 162. & alii.*
- Infamiæ poena quid sit , & quos pariat effectus : Vide 17 *verb. Infamia per tot.*
- Inhabilitatis ad beneficia poena est , qua quis inhabilis , & ineptus redditur ad valide recipiendum beneficium , dignitatem , & officium ecclesiasticum , ita ut collatio ipso facto , & ante omnem sententiam sit nulla , *Communis* , & patet ex dictis sub *verb. Lex art. 2. n. 37.* ubi fuit dictum , quod poena , seu lex pœnalis latæ sententiæ in iis , quæ nullam executionem requirunt , sed potius in negatione & carentia , seu abstinentia consistunt , obligant statim in conscientia ante sententiam Judicis. Quinam autem inhabiles sint ad obtinenda beneficia. Vide *verb. Beneficia art. 5. à n. 65. ad 90.*
- Mitræ poena est , cum qua Reus mitratus produ- 19 citur in publicum , dum fustigatur , idque pro majori ignominia , & Judices hanc poenam infligere solent lenonibus , ut observant *Vulpin. de delictis carnis q. 144. per tot. Peguer. dccis. criminal. 14. Sabell. in prax. universal. §. Ruffiani num. 1. Ursaya loc. cit. tit. 5. n. 178.* referens hac poena punitos fuisse publice per Urbem die 16. Septembris 1711. maritum , & uxorem ob lenocinium ejusdem mariti cum sua uxore.
- Pecuniaria poena in hoc consistens , quod delinquens 20 loco alterius poenæ , vel una simul cum alia certam summam pecuniariam solvere debeat , licite , & valide etiam à Judicibus ecclesiasticis imponi potest. *Communis , arg. cap. Statuimus 55. caus. 16. q. 1. cap. Dilectus 6. de Offic. Ordinar. Cap. Postulasti 14. de Judæis* : ibi : Ipsum poena pecuniaria punias , vel alia temporali , ita tamen , ut regulariter loquendo non ipsi Judici , sed causis piis debeat applicari , juxta dicta *art. antecedenti à num. 50. ad 62.*
- Privationis beneficiorum poena est , qua quis pri- 21 vatur beneficiis , dignitatibus , vel officiis ecclesiasticis rite obtentis. *Communis*. Quot autem modis , & ex quibus causis proveniat talis poena ? Vide *verb. Beneficia art. 7. per tot.*
- Relegationis poena , quæ confunditur cum exilio seu 22 banno cum hac differentia , quod relegatio restricta est ad certam civitatem & locum : exilium autem seu bannum non sic , potest , & solet etiam adhiberi ab Episcopis contra Clericos delinquentes , ipsos relegando in aliquem certum locum suæ diocesis , vel etiam in exilium mittere extra diocesim. *Communis. per text. in Cap. Cum fortius. 1. de calumniatoribus , Cap. Cum beatus 8. dist. 45. cum similibus.*
- Stigmatis , seu bullationis poena quid sit , & quare 23 sublata fuerit ? Vide *supra n. 3.*
- Talionis poena est , quæ indicta est contra calum- 24 niatores , seu falsi criminis accusatores à S. Damaso Papa *Epist. 4. c. 7.* & ab Adriano I. *Ep. Decret. cap. 24. relat. in Cap. Calumniator 2. & Cap. Qui non probaverit 3. caus. 2. quest. 3. leg. Quisquis 10. Cod. de Calumniatoribus* , & est , ut calumniator , seu falsi criminis accusator subire teneatur eas poenas , quas de jure subire debuisset accusatus , si concludenter probatus fuisset delinquens ; Et quamvis hæc poena videatur hisce nostris temporibus abiisse in desuetudinem , ejus tamen vim innovavit S. Pius V. constitut. *incip. Cum primum* : Unde adhuc omnino poena talionis infligenda est , in illis locis , & Regionibus , in quibus justis de causis per suas peculiare leges præcipitur observari , ut præcipitur observari in nostra Religione Minorum de Observantia *Statut. Vallisolet. c. 7. tit. de poena talionis ; Amenus de delict. & pœnis tit. 5. §. 4. verb.*

- Calumniatio num. 17. Compend. Sanct. verb. Accusatio, Accusator, num. 5. 6. 8. & 9. verb. Talionis poena Reiffenstuel lib. 5. Decret. tit. 1. n. 12.
- 25 Triremium poena vulgo *Galera* est, qua Rei cætenis asperis, & durissimis vincuntur, & ad opus remigandi damnantur. Raynald. tom. 2. ad cap. 19. §. 4. num. 8. Ursaya loc. cit. tit. 5. n. 33. & alii passim. (Vid. n. 9. sup.).
- 26 Verberationis, seu flagellationis poena quamvis plerisque in locis in desuetudinem abierit, & Clerici præsertim verberari non consueverint, teste Claro §. final. q. 71. n. 2. tamen de jure adhuc infligi potest; dummodo absque sanguinis effusione, & non enormiter, sed moderate fiat: Clericus enim alium Clericum calumniose accusans beneficio, & officio privari, & verberibus castigatus in exilium mitti potest, textu expresso in *Cap. Cum fortius 1. de Calumniatoribus*, ibi: "Subdiaconatus, quo indignus, fungitur, privari officio, & verberibus publice castigatum in exilium deportari; *cap. In Archiepiscopatatu 4. de Raptoribus*; ibi: Pecuniaria poteris poena mulctare, & etiam flagellis afficere moderatio, ne adhibita, qua flagella in vindictam sanguinis transire, ire minime videantur." Clarus loc. cit. Reiffenstuel lib. 5. decretal. cit. 2. n. 10. & tit. 37. n. 104. & alii passim.
- 27 Ultimi supplicii poena consistit in separatione animæ à corpore; *l. Ultimatum supplicium 21. ff. de pœnis*, ibi: *Ultimum supplicium esse mortem solam interpretamur*. Dicitur etiam *Capitale*, *l. Præsenti 6. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt*, ibi: *Capitali, & ultimi supplicii animadversione plectendis*. Et etiam *Capitis*, *l. Relegati 4. ff. de pœnis*, ibi: *Pœna capitis*. Item vocatur *Pœna gladii*, *l. Si quis 20. Cod. de his, qui accusare non possunt*, ibi: *Ultiore gladio feriat*. Item appellatur simpliciter *supplicium* sine aliquo addito, per antonomasiam enim intelligitur poena mortis; *l. Quis cum major natu 14. §. 3. ff. de bonis Libertorum*, ibi: *Supplicium habuit*, *l. Fratres 2. ff. de Lege Pompeja, de Parricidiis*: ibi: *Supplicio affectus*.
- 28 Poenam hanc ultimi supplicii, seu mortis naturalis in tres dividit species Carena de *Offic. Inquis. part. 3. tit. 13. num. 1. & seq.* In quarum prima ponit illam, quæ sequitur ex concrematione, ac excoaratione, & sectione per serram, ex dissectione in partes, ex objectione bestiis ad dilaniandum, ex reptatione, & laceratione per spinas, & tribulos, ex perpetuis vigiliis, ex lapidatione, & ex inedia; In secunda ponit illam, quæ sequitur ex furca, & ex præcipitatione. In tertia ponit illam, quæ sequitur ex capitis amputatione, & ex sanguinis per venas paulatim, & non copiose facta emissionem; sic literaliter Ursaya loc. cit. lib. 4. tit. 1. à num. 105. ad 107.
- 29 Delictorum poenæ variæ pro varietate criminum hic subnectuntur. Et primo Abigeatus poena de jure communi varia est, pro varietate circumstantiarum delicti, & personæ, ita ut aliquando ad bestias damnentur, & aliquando relegentur; *l. De abigeis puniendis 1. l. Abigeatus 2. & l. Oves 3. ff. de Abigeis*: Hodierna autem consuetudine puniri solent ut Fures, prout ad citatas Leges magis declarant Doctores (*Verb. Abigeatus*).
- 30 Abortus poenæ quæ sint; Vide *verb. Abortus per tot.*
- 31 Abusus in Baptismo, si committatur malitiose ex parte materiæ, aut formæ, aut intentionis, & judicialiter possit probari aliquem sic abusum fuisse ad positivum finem non conferendi Sacramentum, quamvis poena pro tali crudeli delicto non reperiatur in jure expressa, esset tamen ultimi supplicii, quia si tali poena puniendus est injustus homicida corporis, ut dicitur de poena homicidii, à fortiori tali poena puniendus esset homicida animæ. Amenus de *delictis,*
- & *pœnis tit 8. §. 1. verb. 6. Abusus in Baptismo n. 13. & 14.* Si abusus committatur in voluntaria, & malitiosa reiteratione Baptismi, de jure civili est mors tam in conferente, quam in malitiose suscipiente, textu expresso in *l. Si quis 2. Cod. Ne Sanctum Baptisma iteretur*. Et de jure Canonico talis rebaptizans, & rebaptizatus etiam occulte sunt irregulares, *cap. Confirmandum 65. dist. 50. cap. Afris 3. dist. 98. cap. Qui in quolibet 10. caus. 1. quæst. 7. cap. Qui in his 117. & cap. Eos 118. de consecrat. dist. 4. cum similibus.*
- Abusus in confessione, si committatur à non Sacerdote excipiente Sacramentales Confessiones, prima poena est irregularitas, *c. 1. & 2. de Cleric. non ordinat. ministrant*. Secunda poena est quod taliter absolvens puniatur tamquam vehementer suspectus de hæresi ut statuit Gregorius XIII. constit. *incip. Officii nostri*: Tertia poena est traditio in manus Judicis Laici qui Reum ultimo supplicio afficiat, ut statuit Clemens VIII. constit. *incip. Etsi alia*: & quamvis minor ætas salvet Reos ab ultimo supplicio, tamen si Reus hujus delicti superet annos 20. licet non compleverit annos 25. adhuc est morte plectendus, ut decrevit Urbanus VIII. constit. *incip. Apostolatus officium*. Si committatur à Sacerdote absolvente poenitentes absque jurisdictione, est suspensio ex sententia Judicis, *cap. Placuit 9. q. 2. cap. Placuit, de poenit. dist. 6. & cum talis se gerat ut Confessarius, & Confessarius non sit, potest insuper puniri poena falsi, arg. l. Eos qui diversa §. final. ff. Ad Leg. Cornel. de Fals. Amen. loc. cit. tit. 8. §. 4. num. 29. & alii.* Si committatur à Sacerdote absolvente à censuris, & casibus reservatis sine jurisdictione, est excommunicatio, privatio officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac inhabilitas ad ipsa, ut jussu Clementis VIII. statuit Sacra Cong. 26. Novembris 1602. contra omnes Sacerdotes seculares, aut Regulares præsumentes absolvere extra mortis articulum ubique à casibus contentis in Bulla Cœnæ, aut à quinque casibus Clementis Papæ reservatis extra Urbem, & intra Italiam. Si committatur à Sacerdote frangente sigillum Confessionis, quas poenas incurrat? Vide *verb. Sigillum Sacramentalis Confessionis à n. 25.*
- Abusus in Eucharistia, si contumeliose, & sacrilege committatur, eam pedibus conculcando, brutis comedendam projiciendo, in sterquilinum, aut ignem injiciendo, aut cultro seu pugionibus dilacerando, & hujusmodi, est mors qualificata juxta modum, & gravitatem contemptus, & quidem severior ea, quæ debetur pro crimine læsæ Majestatis humanæ; cum longe gravius sit tale crimen læsæ Majestatis Divinæ. Si committatur per Sacrilegum furtum ipsius, ut furans ea utatur ad superstitiones, incantationes, aliaque sortilegia, seu illam de manu Sacerdotis ore accipiat communicare fingens, & deinde ad dictos supersticiosos, & sortilegos fines conservet, atque adhibeat, est etiam mors qualificata juxta gravitatem contemptus; sicuti si furans sacram Pyxidem, indigne projiciat SS. Sacramentum in terram. Vide *verb. Fur n. 7.* Item si furans Sacram Pyxidem ad eam conflandam, ac vendendam, & occasionative etiam Eucharistiam asportat, ultimo supplicio puniatur, uti etiam morte punitur furans Sacram Pyxidem, & Sacras Particulas relinquens in Ciborio, Altari, aut in terra; Amenus loc. cit. tit. 8. §. 2. à n. 13. ad 15. Vide *verb. Fur à num. 75. Vide infra num. 115.* Si committatur abusus per vomitum Eucharistiæ causatum ex ebrietate, seu voracitate, si talis abutens sit Laicus, debet poenitere per 40. dies: si est Clericus, vel Monachus per 70. si vero Episcopus per 96 dies; *cap. Si per ebrietatem, de consecrat. dist. 2.* Si autem abusus committatur in negligenti, seu minus decenti ipsius Eucharistiæ custodia, ita ut ob talem negligentiam Eucha-

- charistia aliqua injuria afficiatur, is, cui demandata est talis custodia, debet per trimestre à proprio officio suspendi, textu expresso *in cap. Statuimus 1. de custodia Eucharistiæ: Et si per ejus incuriam aliquid nefandi inde contigerit* (ut videlicet Eucharistia fuerit à muribus corrosa, aut temeraria manu furto sublata) *ad aliqua horribilia, vel nefaria exercenda. . . . graviori subjacere debet ultioni*, arbitrio nempe Superioris infligendæ, textu expresso *in cit. cap. Statuimus: : Si tandem abusus committatur à Sacerdote, qui sine aqua, & candelis accensis, vel in pane fermentato, vel vase ligneo sacrificet, tunc officio, & beneficio privatur, textu expresso in cap. Literas 14. de celebratione Missarum.*
- 41 *Abusus in Matrimonio, si committatur à Clerico in Sacris contrahente Matrimonium, poena est excommunicatio, & Irregularitas. Vide verb. Impedimenta Matrimonii art. 2. n. 6. & 7. insuper tamquam suspectus de hæresi potest puniri in Sancta Inquisitione poena arbitraria Sacræ Congregationis supremæ Inquisitionis, quæ poena aliquando ex circumstantiis facti extenditur usque ad damnationem ad triremes: Amenus loc. cit. tit. 8. §. 5. n. 29. Si autem committatur polygamia variæ pro varietate abusus sunt poenæ. Vide verb. Polygamia à n. 27. ad 33.*
- 42 *Abusus in ordine, si committatur, ex quo conferatur, & suscipiatur ante legitimam ætatem, vel extra tempora, aut sine literis dimissoriis, seu sine legitimo titulo, aut sine celebratione Missæ, vel ex quo eidem conferantur duo Sacri Ordines eodem die, aut non spectatis interstitiis, variæ pro varietate abusus sunt poenæ. Vide verb. Ordo, Ordinare, art. 4. per tot. Si committatur, ex quo Ordines sint furtive suscepti, sic ordinatus non potest ministrare in taliter susceptis, nec ad Superiores Ordines promoveri. Et si Episcopus protulit excommunicationem contra furtive accedentes solus Papa dispensare potest. Si autem Religionem ingrediatur, & in ea laudabiliter vivat, potest Episcopus, aut ejus Prælati dispensare. Quod si Episcopus nullam excommunicationem interminavit, potest Episcopus cum illo dispensare, peracta poenitentia imposita; cap. Veniens 1. cap. Cum collator 2. cap. Innotuit 3. de eo qui Ordinem furtive suscepit. Amenus loc. cit. tit. 8. §. 3. n. 19. Si committatur abusus, ex quo quis per saltum Ordinem suscipiat, ipse est suspensus ab Ordine per saltum suscepto, & non potest sine dispensatione ad alios Ordines promoveri, & ab ipsa suspensione, si promotus non ministravit in Ordine male suscepto, dispensare potest illius Episcopus etiam cum scienter male promotus, & etiam in casu publico, ut ex Trident. sess. 23. cap. 14. de ref. ubi Barbosa n. 9. Si autem ministravit, indiget dispensatione Apostolica, ut firmant Majol. Salzed. Filiuc. Riccius, Homobon. Bonacin. apud Barbosa loc. cit. n. 7. Amen. loc. cit. n. 22. & alii. Si committatur abusus, ex quo Clericus, aut Laicus ministret in Ordine Sacro, quem non habet, ipse est Irregularis respectu Ordinum suscipiendorum, & respectu ordinum susceptorum manet suspensus arbitrio Episcopi, qui potest (imposita prius poenitentia, & ea in parte à Reo adimpleta) illam tollere; cap. Ex literis 2. de Clerico non ordinato ministrante. Non promotus autem ad Sacerdotium attentans missam celebrare, aut Sacramentales Confessiones excipere (post abjurationem de vehementi, & si Clericus sit, degradationem) tradendus est Curix seculari ultimo supplicio perimendus. Gregor. XIII. constit. incip. Officii nostri: : Clemens VIII. constit. incip. Et alias: Urbanus VIII. constit. incip. Apostolatus Officium: : Vide supra n. 33. Si tandem committatur abusus, ex quo Sacerdos absque privilegio, vel necessitate plures missas celebret eadem die, tunc talis Sacerdos fit Irregularis. Sacr. Congregatio Concil. in Placentina 11. Januarii 1710. ad primum dub. Vi-*
- de *verb. Missa art. 5. n. 10. & à n. 18. ad 27. ubi assignantur sufficientes necessitates celebrandi plures missas eadem die. Et si plures missas celebret propter solam avaritiam, & non jejunos, peccat mortaliter, & est puniendus poena arbitraria juxta circumstantias delicti, temporis, loci, & personæ, cum id sit contra multos Canones; cap. Ut jejuni dist. 5. cap. Nihil 7. quæst. 1. cap. Sufficit, & cap. Consulisti 3. cap. Te referente 12. de celebrat. missarum cum similibus Vide Amen. loc. cit. num. 40. & seq.*
- Abusus Sacræ Scripturæ variæ sunt poenæ pro varietate multiplicis abusus. Potest enim abusus committi in usurpatione verborum Sacræ Scripturæ ad ostendendum acumen ingenii in re lubrica, aut scurrili, aut proximi contumeliosa. Vel ad irridendam simplicitatem phrasæ Sacræ Scripturæ, aut mysterium aliquod Fidei, aut Ecclesiæ institutionem. Vel ad docendum ex verbis Scripturæ perverse detortis errorem manifestum in Fide, seu moribus. Vel tandem ad producendos malos effectus per sortilegia, incantationes, &c. Hinc juxta majorem, vel minorem gravitatem abusus attentis circumstantiis loci, & temporis, personæ, consuetudinis scandalosæ & mali effectus, majori, vel minori gravitate poenarum est puniendus, ut sic poena crimini commensuretur, cap. Sane 11. de offic. delegat. cap. Sicut dignum 6. de homicid. Deuteronom. cap. 25. n. 3. & Apocalyps. cap. 18. n. 7. Vide art. antec. n. 45. cum hac semper advertentia, quod si abusus Sacræ Scripturæ sit ad inducendam, vel defendendam hæresim, debet puniri poena Hæreticorum.
- Adulterii poena. Vide verb. Adulterium art. 2. per tot. & art. 3. 4. & 5.
- Alchimistarum poena, ut vult Amenus loc. cit. tit. 6. n. 10. est de jure Cæsareo, quod si Reus sit ingenuus, deportetur, & omnia ipsius bona publicentur; Si autem servus, ultimo supplicio afficiatur, & allegat lib. 1. §. final. ad Leg. Cornel. de fals. Et si aurum adulteratum signetur in monetam, delinquens declaratur Reus læsæ Majestatis, & igne comburendus decernitur, l. si quis nummos 2. Cod. de fals. moneta. Concludit tamen, quod circa hoc crimen diversificantur poenæ juxta statuta municipalia, seu consuetudines Regionum. Quæ autem sit eorum poena de jure Canonico? Vid. verb. Alchimia n. 2. & seq.
- Alienationis bonorum eccles. poena; Vid. verb. Alienatio art. 6. per tot. & verb. Libri à num. 15. ad 23.
- Ambitus poena, cum à laicis committitur vi, aut pecunia pro obtinendis publicis officiis, ac dignitatibus secularibus, est, ut convictus de hoc crimine uti vis publicæ Reus, in Insulam deportetur; l. Nul- lus omnino, Cod. ad Leg. Jul. de Ambitu, & ut puniatur in quadruplum ejus, quod dedit pro assumendo Magistratu, vel pro illo dando accepit; l. Sancimus 6. Cod. Ad Leg. Jul. Repetundar. & ut sit infamis; l. Hæc Lex 1. ff. de Leg. Jul. Ambitus. Ursaya Instit. crim. lib. 2. tit. 2. à n. 78. ad 82. Si autem Clericus circa officia, & dignitates eccles. reus sit hujus criminis, puniri debet poena Simoniacorum, quæ infra assignabitur sub n. 197.
- Annonæ fraudatæ poena est, quod qui aliquid fa- cit, quo annona carius vendatur, vel impedit, quominus annona in civitatem deferatur, multa 20. aureorum puniatur; l. Lege Julia 2. ff. Ad Leg. Jul. de Annona. Item poena 20 aureorum puniuntur, qui monopolium faciunt, ut annona carior evadat; l. Jubemus 1. Cod. de monopolis. Item poena criminis stellionatus puniuntur, qui publice emunt annonam pluri, quam valeat, ut ceteri ad emendam eodem pretio incitentur, & sic rerum pretium, augeatur; leg. Stellionatus 3. ff. de crimine stellionatus. Item poena extraordinaria puniuntur, qui totam annonam emunt,

emunt, quam reperiunt in Provinciis, ut soli possint eo pretio, quo volunt, eam deinde vendere; & si sint negotiatores, ac mercatores, interdicitur eis negotiatio, & interdum relegantur, si sint nobiliores; si autem humilioris status personæ, damnantur in opus publicum, *l. Annonam 6. ff. de extraordinariis criminibus, Ursaya loc. cit. lib. 2. tit. 4. num. 36.*

55 Apostasia, seu Apostatarum poena. Vide *verb. Apostasia, Apostata per tot.*

56 Appellationis malæ poena, si sit appellantium à Papa ad futurum Concilium, est excommunicatio Papæ reservata ipso facto incurrenda, quæ incurritur non solum ab appellantibus principaliter, sed etiam à dantibus circa hoc consilium, auxilium, seu favorem. Si sit trahentium causam ecclesiasticam ad forum laicum, appellando scilicet à sententia lata, aut obtinendo à Judicibus Laicis prohibitiones, aut mandata contra Judices ecclesiasticos Ordinarios, aut Delegatos, aut impediendo executionem decretorum Romanæ Sedis, aut quorumcumque ipsorum Judicum, est pariter excommunicatio Papæ reservata ipso facto incurrenda, quam incurritur non tantum principales, sed etiam dantes consilium, patrocinium, & favorem.

58 Si sit Regularium temere appellantium ad tribunal seculare, ultra dictam excommunicationem latam contra trahentes causas ecclesiasticas ad tribunalia laica, Regulares sic appellantes incurritur particulares excommunicationes Pontificum, qui fere omnibus Ordinibus specialibus sub simili censura vetuerunt hujusmodi appellationes, ut videre est in compendio privilegiorum Mendicantium, & non Mendicantium, & proprio cujusque Ordin. Et nobis Minoribus de Observantia specialiter id prohibuit inter alios Gregor. XIII. constit. incip. *Quoniam nostro* sub poena excommunicationis Papæ reservata ipso facto incurrenda, privationis vocis activæ, & passivæ, omnium officiorum Ordinis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa: quas poenas incurritur etiam omnes, quomodocumque directe, vel indirecte per consilium, auxilium, aut favorem ad talem appellationem concurrentes.

59 Et dictas Gregorii poenas incurritur etiam appellantes ad tribunal Episcopi, cum constitutio, seu Breve Gregorii loquatur, *de tribunalibus secularibus*, quale est tribunal Episcoporum, quod non est Regulare, sed seculare, cum Clerus alius sit secularis, & alius Regularis. Sanctor. *de penis cap. 18. quæst. 3. ver. Respondeo 3. Amenus loc. cit. tit. 2. § 3. n. 35. qui n. 36. subdit*, quod appellantes ad tribunal Episcopi licet incurrant poenas latas à Pontificibus contra appellantes ad tribunalia secularia, non tamen incurritur poenas trahentium causas ecclesiasticas ad tribunalia laica, cum tribunal Episcopi, licet sit seculare, tamen non sit laicum. (Vid. *verb. Appellatio*).

60 Arma prohibita deferentium poena quoad Laicos dependet dispositione statutorum, ac edictorum Principum; quæ edicta, seu statuta aliquando multas pecuniarias, aliquando poenas corporales etiam ultimi supplicii cum bonorum confiscatione pro diversitate bonorum indicunt. Universaliter autem prima poena est amissio eorumdem armorum, quamvis de hac poena nihil loquantur statuta, & edicta, ut cum aliis notat Ripa *de nocturno temp. cap. 8. n. 63. & 69. Amenus loc. cit. tit. 7. §. 1. n. 17. qui ante n. 7. dicit*, quod in statu ecclesiastico deferentes, seu etiam domi retinentes archibusillos breviores duobus palmis, vulgo *Mazzagatti* furcis suspendi sanciuntur, vocanturque Rei criminis læsæ Majestatis, & Rebellionis à Pio IV. constit. 49. incip. Cum vices ejus: & hanc Pii IV. constitutionem confirmavit, & ampliavit ad arma breviora tribus palmis, ut pugiones, stylos & cultellos, exceptis cultellis ad frangendum panem, S. Pius V. constit. 45. incip. Cum vices: Quas autem poenas incurrant Clerici, & Regulares deferen-

tes, & retinentes arma, & an quoad hæc subjaceant bannimentis Laicalibus, possintque à Curia seculari ipsis spoliari? Vide *verb. Arma & Bannitus*.

Assassini poena. Vide *verb. Assassinium, Assassinus per tot.* 62

Astrologiam judiciariam profitentium poena. Vide *verb. Astrologia, Astrologus, & verb. Superstitio à n. 40.* 63

Bestialitatem committentium poena. Vide *verb. Luxuria n. 69.* 64

Blasphemias loquentium poena. Vide *verb. Blasphemia art. 2. per tot.* 65

Calumniatorum poena est, quod in primis teneatur calumniator Reo refundere expensas litis, & resarcire omne damnum eidem secutum. Farin. *in prax. crim. quæst. 16. à num. 10. Clarus quæst. 67. n. 4. Reiffenstuel lib. 5. Decretal. tit. 2. n. 6. & communis aliorum; arg. l. Eum quem 79. ff. de iudiciis, l. Præparandum 13. Cod. eod. cap. finem 5. de dolo, cum similibus. Item Calumniator evadit infamis infamia juris; cap. Si quis 1. caus. 2. q. 3. l. Prætoris verba 1. & l. Athletas 4. §. 4. ff. de his, qui notantur infamia, l. Nostri 8. Cod. de Calumniatorib. cum similibus. Unde incurrit etiam Irregularitatem, ita ut neque Ordines suscipere, neque susceptos exercere valeat, cap. Qui aliquo crimine 5. dist. 51. cap. Infames 17. caus. 6. quæst. 1. ac fit inhabilis ad beneficia, & dignitates ecclesiasticas, arg. c. Inter 11. de excessibus Prælat. cum similibus. Item incurrit poenam talionis, cap. Calumniator 2. & cap. Qui non probaverit 3. caus. 2. q. 3. l. Quisquis 10. Cod. de Calumniatorib. Vide supra n. 24. Item Clericus alium Clericum calumniose accusans beneficio, & officio suo privari, & verberibus castigatus in exilium mitti potest; cap. Cum fortius 1. de calumniatoribus, cum similibus. Vide supra n. 26.*

Collusionis, seu prævaricationis poena, quamvis sit arbitraria, seu extraordinaria pro diversitate circumstantiarum imponenda *l. Sciendum 2. ff. de prævaricatione, ibi: Sciendum est, quod hodie iis, qui prævaricati sunt, poena injungitur extraordinaria, juncta l. Accusatorum 1. §. 7. ac l. Et privatis 3. ff. Ad Senatus consultum Turpillianum; tamen Prævaricator etiam poenam infamiae in specie incurrit; l. Si is 4. ff. de prævaricatione. Si autem collusio fiat super beneficio ecclesiastico (uti casus habetur in cap. Audivimus 3. de collusione detegenda) uterque colludentium privari debet ipso beneficio, tum ne fraus, & dolus alicui patrocinetur, *cit. cap. Audivimus*, cum similibus; tum ne delicta maneant impunita contra *l. Ita vulneratus ff. Ad Leg. Aquil. cap. Ut fama 35. de sentent. excommunic. ibi: Cum publicæ communitatis intersit, ne crimina maneant impunita.**

Et hic advertite, quod "Collusio est inter Actorem, & Reum latens, fraudulenta conventio, qua, interveniente, aliquando delicta manent impunita, vel etiam committuntur," ut explicat Glossa in *cit. cap. Audivimus verb. Collusione*: Unde Actor, seu Accusator in Judicio dicitur colludere cum Reo convento, seu accusato, si ejus parte adjuvet celando, vel dissimulando veras probationes, & falsas defensiones, seu exceptiones admittendo, vel ab accusatione omnino desistendo, ut Reus absolvatur, & poenam ipsi infligendam evitet, ac judicium publicum reddatur illusorium, *arg. cap. Scripta 1. cap. Audivimus 3. & cap. In tantum 1. de Collusione detegenda. Hæc autem collusio à Civilistis vocatur Prævaricatio, quæ est verorum criminum palliatio: Prævaricari enim est vera crimina abscondere, & palliare, ad hoc ut veritas non appareat, l. Accusatorem 1. §. Calumniari, Ad S. C. Turpillianum. Ille enim prævaricator dicitur, qui aliquem de vero crimine accusat, sed veras probationes omittit, & fictitias solum adducit, ut ex eis nihil contra accusatum concludi possit; l. Prævaricator 1. ibique Glossa,*

73 ff. de Prævaricatione. Item collusio à Civilistis vocatur Tergiversatio, quæ nihil aliud est, quam accusationis desertio, dum nempe accusator ab accusatione jam coepta omnino desistit. Tergiversari enim in universum ab accusatione desistere est; l. Accusatorum 1. ff. Ad S. C. Turpillianum; Vide numer. 208.

74 Concubinatus poena, quamvis olim de jure civili nulla ordinaria, & determinata fuerit expresse statuta, l. In Concubinato 3. §. 1. ff. de Concubinis, & l. unic. Cod. de Concubinis; tamen hisce temporibus etiam in foro seculari punitur, & quidem gravius, quam simplex fornicatio, licet poena extraordinaria, & arbitraria Judicis; Clarus in praxi §. Fornicatio sub n. 6. Decian. lib. 6. cap. 21. n. 38. Panimoll. dec. 19. num. 28. Reiffenstuel lib. 5. Decretal. tit. 16. num. 62. Engel. ibid. n. 22. & alii passim. De jure autem canonico concubinatus semper fuit prohibitus, & specialibus poenis punitus, tam respectu laicorum, quam Clericorum, ut patet ex Concilio Toletan. 1. cap. 17. Concil. Aurelianen. III. cap. 9. Concil. Turonen. IV. cap. 10. Concil. Triburiens. I. cap. 49. Concil. Roman. sub Nicolao II. cap. 13. Concil. Mediolanen. II. tit. 1. Decret. 29. Concil. Lateranen. V. sess. 9. in Bulla Reform. Curiae, & ex cap. Audite 6. dist. 33. cap. Concubinæ 5. caus. 32. quæst. 2. cap. Nemo 4. cap. Dicat 9. caus. 32. q. 4. c. Cum dilectus 20. de accusationibus, cap. Si Concubinæ 55. de sent. Excom. cum similibus, & specialiter Concil. Trident. sess. 24. de reform. Matrim. c. 8. ubi contra concubinos Laicos sic præcise statuitur: " Grave peccatum est homines solutos concubinas habere; gravissimum vero, & in hujus magni Sacramenti singulare contemptum admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu vivere, ac audere eas, quandoque domi etiam cum uxoribus alere, & retinere. Quare ut huic tanto malo S. Synodus opportunis remediis provideat, statuit, hujusmodi concubinos, tam solutos, quam uxoratos cujuscumque status, dignitatis, & conditionis existant, si postquam ab Ordinario, etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non ejecerint, seque ab eorum consuetudine non sejunxerint, excommunicatione feriendos esse, à qua non absolvantur, donec nec re ipsa admonitioni factæ paruerint. Quod si in concubinato per annum censuris neglectis permanserint, contra eos per Ordinarios severe pro qualitate criminis procedatur: mulieres sive conjugatæ sive solutæ, quæ cum adulteris, seu concubiniis publice vivunt, si ter admonitæ non paruerint, ab Ordinario locorum nullo etiam requirente ex officio graviter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, vel diocesim, si id eisdem Ordinariis videbitur, invocato, si opus fuerit brachio seculari, ejiciantur, aliis poenis contra adulteros, & concubinos inflicis in suo robore permanentibus.

76 Ad hoc, ut Ordinarius possit ferre sententiam excommunicationis contra concubinos, præcedere debent tres monitiones distinctæ, & separatæ, ex quibus eorum vera contumacia eliciatur non respiscendi à peccato; Si autem Episcopus velit eos punire poenis pecuniariis, aut aliis à jure communi, vel à Synodo statutis, non requiritur talis trina prævia monitio, sed probato concludenter crimine, potest poenam infligere, ut declaravit Sac. Congr. Concil. cujus declarationem refert Gabriel Pereira de manu Regia part. 2. cap. 34. n. 12. in fine, vers. Quare relat. à Barbosa in Concil. Trident. cit. sess. 24. cap. 8. n. 4. his verbis: " Ad quartum respondetur, trinam monitionem tunc tantum esse necessariam, cum ad excommunicationem contra concubinos proceditur; quod si aliis poenis à jure communi, vel à Synodo statutis Episcopus afficere

„ velit hujusmodi delinquentes, utique trinam monitionem minime requiri. " Episcopus potest punire concubinos, non solum poena pecuniaria, sed etiam poenis corporalibus, nempe carceris, fustigationis, & hujusmodi; maxime si sint personæ viles, & infimæ plebis, cum ratione concubinitus reddantur infames, & ut tales repellantur ab accusando, & testificando, arg. cap. Cum dilectus 20. de accusationibus, junctâ Glossa ibid. verb. concubiniarius: Amenus loc. cit. tit. 4. §. 3. n. 17. Concubinitus crimen est mixti fori, ut tenent Barbosa in Concil. sess. 24. de reform. Matrim. cap. 8. n. 5. cum pluribus ibi citatis, Amenus loc. cit. n. 14. cum multis ibi allegatis, & alii plures. Unde secularis concubiniarius punitus de hoc crimine à Judice laico, potest iterum puniri ab ecclesiastico, & sic viceversa, quia Judex laicus procedit ad solam punitionem hujus delicti, ne crimina maneant impunita; ecclesiasticus autem procedit ad correctionem morum pro salute animæ. Hinc cum diversi sint fines Judicum in ferenda poena, unus post alium potest procedere, & punire, ut tradunt Pereira loc. cit. n. 22. Amenus loc. cit. n. 14. Barbosa loc. cit. num. 6. & alii. Concubiniarius, si moriatur in concubinato, nullo dato signo poenitentiae, carere debet ecclesiastica sepultura; & si sine poenitentiae signo in loco sacro fuerit sepultus, debet exhumari, & in loco profano sepeliri: cap. Sacris 12. de sepulturis, Clementin. 1. de sepultur. Amenus loc. cit. n. 18. cum pluribus ibi allegatis, Farinac. loc. cit. quæst. 138. n. 68. & seq. Panimoll. dec. 59. à n. 11. Ursaya loc. cit. lib. 3. tit. 5. n. 220. & alii (Vid. verb. Forum vers. De Concubiniariis:)

Clericorum Concubinariorum poenæ sunt, quod ab ipsis nullus Missam audire, aut Sacramenta recipere debeat, excepto Baptismo, Poenitentia, & Sacro Viatico, cap. Nullus, cap. Præter, dist. 32. Item, quod si moniti non respiciant, sint ab Officio, & Beneficio suspensi; cap. Sicut 4. de cohabit. Clericor. & mulier. cap. Quæsitum, cap. Vestra, tit. eod. c. A multis 9. de atate & qualitat. præficiend. cap. Decernimus c. De his cap. Presbyter. distinct. 28. cap. Erubescant distinct. 32. cum similibus, Concil. Trident. sess. 24. cap. 14. de reform. & quod Clerici concubiniarii notorie, & publice tales sint ipso jure suspensi ab officio & beneficio, ita quod si celebrent, incurrant Irregularitatem, decisum referunt Belletus disquis. Cleric. part. 1. tit. de disciplin. Cleric. §. 5. n. 45. Nicol. Garcias de benefic. part. 7. cap. 14. n. 11. & 15. Barbosa in Conc. Trident. sess. 25. de reform. cap. 14. n. 17. & alii, arg. cap. Is cui 20. de sent. excomm. in 6. Item, si adhuc contumaciter in concubinato persistent, sunt excommunicandi, cap. Si quispiam 2. cap. Clericos 3. de cohabit. Clericor. & mulier. Concilium Trident. ses. 25. de reformat. cap. 14. vers. Sed si postquam: Et si adhuc non se corrigant, perpetuo deponuntur, textu expresso in cap. Sicut 4. & cap. Si autem 6. de cohabit. Clericor. & mulier. Item efficiuntur infames, & inhabiles ad beneficia, & dignitates obtinendas, c. Infames, 6. q. 1. Concil. Lateranense V. sess. 9. Bulla de reform. Curiae cap. 3. Leo X. constit. incip. Supernæ: Clerici concubiniarii, non habentes beneficia debent ab Episcopo puniri poena carceris, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia, aliisque modis juxta sacros canones. Sic expresse Conc. Trid. cit. cap. 14. vers. Clerici vero. Et tandem omnes Clerici concubiniarii, si moriantur in concubinato sine signo poenitentiae, carere debent sepultura ecclesiastica, & si sine poenitentiae signo in loco sacro fuerint sepulti, debent exhumari, & in loco profano sepeliri, cap. Sacris 12. de sepultur. Clement. 1. de sepultur. Vide supra n. 80. (Vid. verb. Sepultura).

82 Concussionis poena de jure communi, est extraordinaria & pro modo, & qualitate delicti infligenda. Glossa in l. Si simulato 1. verb. Coercet:: ubi Bartolus, & Salicet. ff. de concussionione, Raynald. lib. 2. observat. criminal. c. 14. n. 92. cum pluribus ibi citatis, ubi ex aliis refert, concussores aliquando fuisse flagellatos, seu fustigatos, aliquando ad triremes transmissos, aliquando in exilium extra Provinciam, aliquando ad privationem officii. Ursaya l. 2. tit. 2. à n. 104. ubi dicit, Concussores posse puniri civiliter, & criminaliter. Civiliter mediante pecuniæ restitutione cum concussionione extortæ, per text. in l. Si simulato 1. ff. de concussionione, & Gloss. ibid. verb. Ablatum. Criminaliter vero poena extraordinaria.

83 Hic autem adverte, quod concussio nihil aliud est, quam extorsio pecuniarum facta per vim, vel metum, & dicitur quasi intemoratio, quia terror, & timor incutitur ad extorquendum ab aliquo pecuniam, l. Si simulato 1. & l. Concussion. 2. ff. de Concussionione. Raynald. loc. c. n. 88. cum aliis ibi allegatis, diciturque Concussio quasi timoris incussio, Ursaya loc. cit. n. 73. Brugiot. Instit. crimin. lib. 12.

84 tit. 19. n. 30. & seq. Et quamvis concussio soleat committi à persona habente officium, ut quando Officialis, seu Judex indebite aliquem vexando pecuniam ab eo invito, extorquet, l. Quod evitandi 3. Cod. de condition ob turpem caus. veluti si Judex minetur honestæ mulieri processum de crimine adulterii, nisi ei pecuniam det juxta exemplum Jodoch. in prax. crim. cap. 129. de Concus. n. 5. Tamen potest committi à quavis alia persona, ut innuit, Glossa in l. Si simulato 1. verb. Oblatum, ubi Bartol. ff. de Concussionione & Farinac. q. 111. n. 46. Raynal. loc. cit. n. 98. veluti si non Judex, sed quisvis alter privatus alicui minetur se illum accusaturum de crimine aliquo non commisso, nisi sibi pecuniam det; & ideo ab ipso pecuniam extorqueat; l. Si simulato 1. & l. Concussionis 2. ff. de Concussionione. Decian. lib. 8. cap. 35. n. 14. Ursaya loc. c. num. 76.

85 Adverte hic etiam, quod quamvis hæc tria, scilicet Concutere, Compellere, & Superchiare, videantur esse synonyma, ac unum, & idem significare, tamen ponderata vi, & natura cujuslibet horum, intercedit inter ipsa aliqua differentia. Nam concutere dicitur is, qui metum infert, & eo illato alium invitum inducit ad faciendum quod non vult. Amad. de Syndic. n. 165. Raynald. l. 1. observ. ad cap. 12. §. 2. ad 4. n. 22. Ursaya loc. cit. lib. 2. tit. 5. n. 242. Farinac. q. 211. n. 42. & 45. ubi explicat verb. Concutere, hoc est intemorare, quod significat actum intrinsecum animum perstringentem, juxta text. in l. Seculari §. Sunt quædam, ff. de extraordin. criminibus. Compellere autem dicitur is, qui per vim aliquem repugnantem inducit ad aliquid faciendum, argumento eorum, quæ dicit Farinac. q. 109. n. 76. Raynald. loc. cit. n. 21. & Compellere significat actum extrinsecus personam attingentem, arg. l. In eadem Lege, verb. dejecerit, ff. A Leg. Jul. de vi pub. Superchiare dicitur is, qui recurrit ad favorem Potentis, vel alicujus factionarii ad hoc, ut ope, & auxilio ejusdem inducat aliquem ad contrahendum, vel distrahendum, seu Superchiare dicitur is, qui ad perterrefaciendum adversarium ad hoc, ut desistat à lite, vel aliud faciat, superimponit domui inscriptionem alicujus Potentis, vel in actis asserit, domum, seu fundum esse alicujus Potentis; l. Unic. de iis, qui Potentiorum nomine titulos prædiis affigunt, vel eorum nomina in lite prætendunt; & Superchiare significat utrumque actum, scilicet intrinsecus, & extrinsecus personam attingentem, nam & incutit timorem intrinsecus, & inducit compulsionem extrinsecus. Raynal. l. c. n. 25. 28. & 30. Ursaya loc. cit. n. 241. & alii.

FERRAR. BIBLIOTH. TOM. VII.

Consortii suspecti poenæ in Clericis, ex decreto Conc. Trid. sess. 15. de reform. c. 14. prohibente Clericis non solum concubinatum, sed etiam consortium suspectum ibi: "Prohibet Sancta Synodus, quibuscumque Clericis, ne concubinas, aut mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extra retinere, aut cum aliis consuetudinem, habere audeant," sunt sequentes, nempe quod si moniti à Superioribus non desistant à tali suspecto consortio, pro prima vice priventur tertia parte fructuum, obventionum, ac proventuum beneficiorum suorum quorumcumque, & pensionum ipso facto, si secundæ monitioni non paruerint, Fructus Beneficiorum ex integro amittant; & si post tertiam monitionem adhuc perseverent, priventur Beneficiis; & si postquam eas dimiserint, semel intermissum consortium repetere, aut alias scandalosas mulieres sibi adjungere ausi fuerint, præter prædictas poenas, excommunicentur; sic expresse Concil. Trid. loc. cit.

87 Quoad poenas Clericis beneficia, & pensiones non habentibus, & hujus criminis Rei debitas, sic statuit Concilium loc. cit. ibi: "Clerici vero beneficia ecclesiastica, aut pensiones non habentes juxta delicti, & contumaciæ perseverantiam, & qualitatem ab ipso Episcopo carceris poena, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisque modis juxta Sacros Canones puniantur."

88 Poena lata pro frequentantibus monasteria Monialium, sicque Reis quodammodo suspecti consortii, si sint Clerici, est depositio; si autem Laici, est excommunicatio, si non obstante canonica monitione non desistant, textu expresso in cap. Monasteria 8. de vita & honestat. Clericor. Si vero sint Regulares, variis aliis subjiciuntur poenis. Vid. verb. Moniales art. 4. à n. 12. usque in finem.

89 Conspirantium poenæ, si conspiratio facta sit in Principem supremum, sunt ipsæmet statutæ pro Reis læsæ Majestatis, quæ adducentur infra n. 148. Si conspiratio facta sit contra Episcopum, aut Clericum à Clericis, seu Monachis, debent deponi: si à Laicis, debent excommunicari, & omnes declarari infames; ac poena carceris puniri, cap. Conjuratorum 20. cap. Conspirationum 21. cap. Si qui Clerici 22. cap. Si Clerici 23. c. Si qui Clericorum 24. caus. 11. q. 1. Si conspiratio facta sit à Laicis contra privatam personam, est poena arbitraria, l. Hodie 13. ff. de poenis, Amenus loc. cit. tit. 2. §. 4. n. 8. Si conspiratio facta sit à Regularibus contra Superiorem, vel aliquem particularem Religiosum, attendi debent poenæ statutæ à suis specialibus respective Constitutionibus.

93 Dilapidationis poena, si dilapidatio facta sit à Laico habente administrationem communis pecuniæ, & bonorum alicujus communitatis, collegii, societatis, & hujusmodi, & contra istos tamquam dolo malo delinquentes in dilapidatione procedatur, talis damnandus est ad compensationem damni; & pro qualitate culpæ puniendus poena peculatus. Amenus l. cit. tit. 3. §. 7. n. 20. & 21. Vide verb. Peculatus per tot. Si dilapidatio facta sit à Prælato seculari absque dolo, sed sola incuria, imprudentia, aut inhabilitate ipsius, dandus est ei Coadjutor, sine quo nihil agere possit, & prohibenda est utrique omnis alienatio, cap. Venerabili 37. de Offic. deleg. & ibi Abbas n. 6. & 11. ac alii passim. Si autem facta sit ex dolo, debet deponi, cap. Apostolicas 13. & cap. Moneamus 58. caus. 12. q. 2. Et idem dicendum est de quolibet Clerico beneficiato bona beneficii sui dilapidante; Bernardus Diaz pract. crim. canon. c. 71. Amenus l. c. num. 22. Et si dilapidatio facta sit à Clerico Officiali amovibili, ut Syndico aut Procuratore Capituli, si probetur Reus dolosus, puniendus est poena Peculatus arbitrio Judicis. Amenus loc. cit.

- 96 *cit. num. 22.* Vide *verb.* Peculatus *per tot.* Regulares tandem dilapidatores bonorum Conventus, & Religionis puniendi sunt juxta proprii Ordinis statuta, & constitutiones.
- 97 Duellantium poenæ Vide *verb.* Duellum, *art. 2. per tot.*
- 98 Expilatæ hæreditatis poena est arbitraria juxta facti, & personarum qualitatem, *l. 1. & 3. ff. Expilatæ hæreditatis*: Card. de Luca *in Summ. de hæredit. n. 13.* Ursaya *Instit. crimin. lib. 2. tit. 10. n. 54.* cum aliis ibi citatis. Pro intelligentia autem criminis expilatæ hæreditatis advertendum est, quod hærede non adeunte hæreditatem, hæreditas dicitur jacens, & nullum dominum habere dicitur; *l. 1. §. Scævola ff. Si quis testam. lib. esse*, & consequenter si aliqua res hæreditaria sublata fuerit, non est proprie furtum, sed ab ipso actu expilationis, & diminutionis, hæreditatis crimen expilatæ hæreditatis appellatur, & eas res auferens, non fur, sed expilator hæreditatis dicitur; *l. Si expilatæ hæreditatis 2. ff. Expilatæ hæreditatis*, Ursaya *l. cit. n. 54.* Brugiot. *Instit. crimin. lib. 3. tit. 8. n. 2.* ubi quod expilator hæreditatis dicitur improbius fure.
- 100 Falsariorum poenæ. Vide *verb.* Falsarius.
- 101 Falsificantium monetas poenæ. Vide *verb.* Moneta.
- 102 Fornicationis poena quamvis olim de Jure civili nulla fuerit constituta, *l. Si uxor. 13. §. 2. ff. Ad l. Jul. de adulter. & l. Quæ adulterium 29. Cod. eod.* Tamen hodie laici fornicatores, nedum in foro ecclesiastico, & de jure canonico, sed etiam in foro civili pro diversitate personarum, & circumstantiarum puniri solent poena arbitraria. Reiffenstuel *lib. 5. Decret. tit. 16. n. 55.* Ursaya *l. cit. lib. 3. tit. 5. n. 221.* Panimol. *decis. 38. n. 13.* & alii apud Farinac. *q. 137. n. 36.* Clericorum fornicantium poenæ ex antiquis canonibus variæ erant, ut patet ex *Canone 24. Apostolorum, c. Presbyter & Diaconus dist. 81. cap. Si quis Episcopus ead. dist. 81. c. Presbyter 51. dist. 82. cap. Attendendum 57. q. 4. Cap. Sicut 4. Cap. Si autem 6. de cohabit. Cler. & mulier. Cap. Clericorum 13. de vita & honest. Clericorum.* Ast hodie ex communi praxi poena Clericorum fornicantium est arbitraria, & ad pecuniariam reduci solet, & juxta qualitates personarum, & circumstantias delicti, quandoque extenditur ad incarcerationem, & potest extendi etiam ad suspensionem, & privationem beneficii, si Fornicatio fuerit notoria, & scandalosa. Abbas *in Cap. At si Clerici n. 35. de Judic. Farin. q. 137. n. 17. & 24. Fagnan. in Cap. Non debet, n. 8. de consanguin. & affin. Panimol. dec. 38. n. 6. Reiffenst. lib. 3. decret. tit. 2. à n. 49. & lib. 5. tit. 16. n. 58. & seq. Amenus l. c. tit. 4. §. 3. n. 13.* ubi observat, quod poena ab antiquis canonibus statuta jam abierit in desuetudinem.
- 104 Furti poena pecuniaria est, ut, si sit furti manifesti, præter rem furto ablatam solvatur quadruplum; & si sit furti non manifesti, solvatur duplum, textu expresso *in §. Poenam 5. Inst. de obligationibus, quæ ex delicto nascuntur*, ibi: *Pœna manifesti furti quadrupli est ... non manifesti, dupli.* Et concordat *§. Furti actio 19. Instit. eod. & §. Ex maleficiis 18. Inst. de actionibus.* Poenæ autem criminales furti præter solutionem quadrupli, vel dupli, sunt, quod in primis Furti condemnatus sit infamis, *l. Athletas 4. §. fin. ff. de his, qui infamia, notantur.* Deinde si criminaliter agitur contra fures, vi juris antiqui puniuntur poena arbitraria, vel pecuniæ Fisco applicandæ, vel fustigationis, vel carceris, vel exilii, & hujusmodi pro diversitate criminum, personarum, & aliarum qualitatum, ac circumstantiarum, *l. Meminisse 92. ff. de furtis; l. Fures 1. & l. Sed si 2. ff. de furibus balnearis, l. De his 1. & l. Inter 2. ff. de effractoribus, & Expilatoribus. Sed novo jure, Cod. de servis fugitiv.*
- Novella Ut nulli Judicum 134. cap. 13. vers. Pro furto*: Ita tamen quod pro simplici furto vetitum fuerit aliquem puniri poena mortis, aut mutilationis, textu expresso *in cit. Authent. Sed novo jure, & cit. Novella Ut nulli Judicum.*
- Jure autem novo Cæsareo Friderici I. & Caroli V. pro furtis poenæ graviores etiam mutilationis, & mortis sunt statutæ; Dicitur enim Fridericus I. *lib. 2. Feudor. tit. 27. §. 8.* sic expresse statuit: *Si quis, quinque solidos valens, aut plus fuerit furatus, laqueo suspendatur: Si minus, scopis, & forcipe excorietur, & tondeatur.* Et Carolus V. *in constitutione crim. de pœnis Furti* ubique recepta, teste Reiffenstuel *lib. 5. decret. tit. 18. n. 37.* sic statuit, nempe quod furtum primum, seu prima vice commissum, si sit parvum, idest quinque solidos non attingens & simplex, idest, tale, quod in solo furandi actu sine concurrentia, alterius delicti consistat, & non sit manifestum, puniatur poena dupli, si fur est solvendo; si non, poena carceris, ac debeat rem ablatam restituere; *art. 157.* Si vero hujusmodi primum simplex, & parvum furtum sit manifestum, & fur honestæ conditionis existat, spesque emendationis appareat, punitur poena quadrupli, si est solvendo; si minus, poena carceris corporalis. Si autem fur vilis conditionis sit, ad numellas virgis damnatur, & relegatur, ita tamen quod uterque prius restituat rem ablatam, vel æstimationem ejus; *art. 158.* Si tamen furtum primum simplex, & magnum sit, idest quinque solidos adæquans, vel excedens, arbitrio Judicis puniendus relinquitur; *art. 160.*
- Furtum secundum, seu secunda vice commissum, si utriusque valor quinque solidos non adæquat, hanc poenam secum trahit, videlicet positionem pro numellis, relegationem, & confinementem; Si vero quinque dictos solidos excedat, poena Judicis arbitrio imponitur; *art. 161.*
- Furtum tertium, seu tertia vice commissum, etiam simplex nulla attentata quantitate, & valore rei ablatæ, poenam capitalem habet, ita ut mas laqueo, femina autem suffocatione aquæ, vel alia simili mortis poena, gladii, v. g. perimatur; *art. 162.*
- Furtum violentum vero, idest quod cum ædium effractione, vel cum telo, & armis fit, quod etiam furtum periculosum vocatur, poena capitali, vel si circumstantiæ aliud suadeant, non capitali punitur; *art. 159.* Sic Reif. literaliter *l. citat. num. 37. ad 41.*
- Ex dicta constitutione Carolina *sub n. 108.* relata patet, quod furti etiam parvi tertia vice commissi poena est mors; quod tenent Clarus *§. Furtum n. 14.* Bajard. *ad Clar. in §. Furtum n. 28. 29. & 88.* Reiffen. *l. c. n. 40.* Mascard. *de probation. lib. 2. Concl. 838. n. 6.* Menoch. *de arbit. Judic. l. 2. caus. 295. n. 17.* Gram. *vol. 9. n. 25. & vol. 17. n. 25.* Jodoch. *in practic. crim. c. 110. rubr. de furt. n. 35.* Pirhing. *l. 5. decret. tit. 8. n. 22. & seq.* Amenus *l. c. tit. 3. §. 8. à n. 18. ad 20.* & alii plures tenentes, quod tria furta etiam parva poenam mortis importent; dummodo sint non solum re, sed etiam loco, tempore, & intentione distincta.
- Et ex citata constitutione Friderici I. allata *sub n. 108.* colligitur, quod poena mortis possit infligi etiam propter unicum simplex furtum magnum, quod & innuere videtur etiam constitutio Caroli V. allata *supra n. 108. in fine*, ubi dum pro uno simplici furto magno relinquit poenam arbitrio Judicis, videtur statuere, quod si furtum tam magnum sit, ut arbitrio Judicis poenam mortis mereatur, eam imponere possit, & sic tenent Baldus *in Authent. Sed novo jure n. 5. Cod. de servis fugitiv.* Covarrub. *lib. 2. variar. resol. cap. 5. n. 7.* Menochius *de arbit. Judic. cas. 295. n. 9.* Reiffenstuel *l. c. n. 43.* Amenus *l. c. tit. 3. §. 6. à n. 23.* Caballus *reso-*

lut. crim. centur. 5. cas. 18. num. 6. cum pluribus aliis ibi citatis contra varios alios.

- 114 Si furtum sit sacrilegum, variis punitur poenis pro varietate rerum personarum, circumstantiarum, modi, temporis, ætatis, & sexus, textu expresso in *l. Sacrilegii 6. ff. Ad Leg. Jul. Peculatus*. Hinc furtum Sacræ Hostiæ, vel unius, vel plurium Particularum consecratarum cum Sacra Pyxide, vel sine illa, punitur poena mortis, ut tradunt communiter Doctores, & statuit Carolus V. *const. Crimin. art. 172.* decernens, quod hujusmodi fures vivi comburantur, & Innocentius XI. *constit. incip. Ad nostri Apostolatus auditum* :: de crevit, quod tales fures confessi, aut convicti etiam pro prima vice à curia ecclesiastica, seu Sancti Officii, cui hujus criminis spectat cognitio, tradantur curiæ seculari condignis poenis pro criminis atrocitate puniendi, non obstante minori ætate, dummodo 20. annum attingant. Vide *supra n. 38.*
- 116 Si fur vas aureum, vel argenteum cum, vel sine reliquiis, aut calicem, vel patenam abstulerit, vel ecclesiam, seu sacristiam, aut gazophylacium, seu cippum, vel capsam eleemosynarum animo furandi effregerit, aut dolosis instrumentis aperuerit, poena corporali, vel capitali exasperata, vel mitigata pro diversitate circumstantiarum est puniendus, ut statuit Carolus V. *cit. sua Constit. Criminal. art. 172. & 173.* & concordat *l. Sacrilegii 9. & leg. Hac leg. 10. ff. Ad l. Jul. Peculatus, l. Si quis 10. Authent. de Episc. & Clericis.*
- 117 De jure canonico furti sacrilegi poena, si sit factum cum fractura muri, portæ, aut sacre ecclesiæ, aut hujusmodi, est excommunicatio latæ sententiæ, *cap. Canonica 107. caus. 11. quæst. 3. cap. Omnes 5. caus. 17. quæst. 4. cap. Quisquis 21. ead. caus. & quæst. & cap. Conquesti 22. de sent. excommun.* Quæ excommunicatio post denunciationem ab Episcopo factam à Papa solum potest absolvi, *cap. Conquesti 22. de sent. excommun. juncto ejus Summario sic dicente: Qui cum effractione spoliant ecclesias, excommunicati sunt, & per Papam tantum post denuntiationem absolvuntur. Amenus loc. cit. n. 34.* Si autem furtum sacrilegum commissum sit sine ulla effractione, ejus poena est quidem excommunicatio, sed solum ferendæ sent. text. expresso in *cap. Conquestus 16. de foro competent.*
- 119 Clericus fur notorius, aut furti condemnatus est infamis, *cap. Infames 17. caus. 9. quæst. 1. & consequenter etiam irregularis, adeo ut ad sacros Ordines promoveri, vel in jam susceptis ministrare non valeat. Abbas in cap. fin. de furtis n. 3. & 14. Navarr. in Manual. cap. 17. n. 204. Suarez de Censuris disp. 48. sect. 2. n. 2. Pirhing. lib. 5. Decret. tit. 18. n. 2. Reiffenstuel *ibid. n. 50. & alii; cap. Qui in aliquo 5. dist. 51. cum similibus. Immo præter poenam infamiæ, & irregularitatis Clericus fur notorius ab officio, & Ordine clericali deponi debet, cap. Presbyter 12. dist. 81. & cap. Cum ab homine 10. de Judiciis. Etsi non respiscat, debet excommunicari, & tandem si incorregibilis evadat, Curia Seculari tradi debet, textu expresso in *cit. cap. Cum non ab homine 10. de Judiciis. Regulares autem fures puniendi sunt juxta proprii Ordinis statuta, ac constitutiones. (Circa præcedentia ex n. 104. videatur *verb. Fur, Grassator, & verb. Sacrilegium, Zingari, &c. cum lit. A ex pag. 95.*)***
- 122 Hæreticorum poenæ. Vide *verb. Hæreticus.*
- 123 Homicidii simplicis voluntarii injusti poena est mors tam de Lege divina, quam civili humana: *Genesis enim cap. 9. n. 6. habetur: Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius. Levit. cap. 24. n. 17. Qui percusserit, & occiderit hominem, morte moriatur. Matth. cap. 26. n. 52. Qui acceperint gladium (eoque percusserint) gladio peribunt. Apoc. cap. 13. n. 10. Qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi; & hæc poena mortis in ho-*

micidas voluntarios injustos statuitur pluribus Legibus in jure civili, & signanter §. Item Lex Cornelia 5. *Inst. de publ. jud. l. Quoniam 6. Cod. de vi publica, l. unic. vers. Et merito, C. de raptu virg. constit. crim. Caroli V. art. 37. & 137.*

Si autem homicidium voluntarium injustum non sit simplex, sed qualificatum, poena mortis exasperatur pro diversitate atrocitatis, & malæ qualitatis admixtæ, ita ut gladius augeatur in furcam, rotam, truncationem membrorum, rogum, adustionem per ferum candens &c. juxta *cit. constit. crim. Caroli V.*

Homicidium proditorium ultra exasperationem poenæ ordinariæ privat etiam jure asyli. Vide *verb. Immunitas art. 2. à n. 109 ad 116.*

Homicidium Assassinum ultra exasperationem poenæ ordinariæ, & excommunicationem ac depositionem ab officio, & beneficio ipso facto, & diffidationem perpetuam à toto populo christiano, juxta *cap. 1. de homicidio in 6. privat etiam jure asyli. Vide d. verb. Immunitas art. 2. à n. 117. ad 125.*

Homicidium sacrilegum ratione personæ occisæ præter exasperationem poenæ ordinariæ inducit etiam excommunicationem majorem ipso facto, juxta *cap. Si quis suadente 29. caus. 17. q. 4. Sacrilegium vero ratione loci sacri, in quo committitur, secum trahit etiam privationem asyli. Vide verb. Immunitas art. 2. à n. 102. ad 107.*

Pœna parricidii proprie talis de jure civili olim erat, ut parricida virgis sanguineis verberatus in corio insueretur, & includeretur cum cane, gallo gallinaceo, vipera, & simia, & in profundum maris, & vel si mare longe distet, in flumen, vel lacum projiceretur; §. Alia deinde 6. *Instit. de publicis judic. l. Poena parricidii 9. ff. ad Leg. Pompejam, de Parricidiis, l. unic. Cod. de his, qui parentes, vel liberos occiderunt.*

Verum hæc poena ob nimiam ejus crudelitatem recessit ab aula criminali, & in ejus locum imponitur poena ultimi supplicii pro diversitate circumstantiarum arbitrio Judicis, & consuetudine locorum, ac legum municipalium exasperanda, vel mitiganda, ut tradunt communiter criminalistæ, & signanter Ursaya *l. 2. tit. 5. Instit. crim. n. 475. Julius Clarus verb. Parricidium n. 5.*

Pœna parricidii improprie talis de jure civili est ordinarium homicidii supplicium; §. Alia deinde 6. *Inst. de publ. judic. l. lege Pompeja 2. & l. Poena parricidii 9. ff. Ad leg. Pompejam, de parricid. cum hoc tamen quod juxta diversas circumstantias, & locorum consuetudines poena hæc exasperetur, vel mitigetur.*

Parricidium autem proprie tale est homicidium, quo proles parentem, avum, aut aviam, vel parens prolem occidit, *l. unic. Cod. de his qui parentes, vel liberos occiderunt, l. Lege Pompeja 1. & l. Poena parricidii 9. ff. Ad Leg. Pompejam, de parricid. Parricidium vero improprie tale, ac large sumtum, est quodvis homicidium cujusvis consanguinei etiam collateralis, aut etiam affinis, & conjugis, *cit. l. Lege Pompeja 1. ff. Ad Leg. Pompejam, de parricidiis, & insuper homicidium Novercæ, & Sponsæ, vel Sponsi, l. Sed sciendum 3. ff. Ad Leg. Pompejam, de parricidiis (Vid. *verb. Assassinium & Homicidium*).**

De Jure canonico parricidæ olim puniebantur variis illis poenis, quæ recensentur in *cap. Latorem 15. caus. 33. q. 2. & toto tit. de his, qui filios occiderunt.* Verum tales poenæ recesserunt ab aula: Unde in casu parricidii Judices ecclesiastici remittere debent laicos parricidas Judicibus secularibus poenis legis civilis puniendos. Clericos vero prius juxta præscriptum canonis deponere debent, ac degradare, sicque degradatos curiæ seculari consignare debita poena puniendos, ut tradunt Pirhing. *lib. 5. Decretal. tit. 10. num. 7. Reiffenstuel ibid. num. 10. & alii.*

- 134 Quibus pœnis subjaceant parentes, & alii procurantes abortum? Vide *verb.* Abortus *per tot.*
- 135 Parentes sine debita cautela infantes noctu in lecto cum ipsis tenentes, ac ex culpabili negligentia ipsos soffocantes, aut opprimentes, tamquam Rei homicidii, seu infanticidii, licet moderatius, sunt puniendi, *cap.* Consuluisti 20. *caus.* 2. *q.* 4. ibi: *Monendi sunt namque, & protestandi parentes, ne tam tenellos secum in uno lecto collocent, ne negligentia qualibet proveniente suffocentur, aut opprimantur, unde ipsi homicidii Rei inveniantur. . . . Hi autem, qui probantur, vel confitentur talis reatus se noxios, tua eos confliget moderatio, quia si ille, qui conceptum in utero per abortum deleverit, homicida est, quanto magis qui unius saltem diei puerulum peremerit, homicidam se esse excusare nequibit?* & concordat *cap.* De infantibus 3. *de his, qui filios occiderunt*; ubi statuitur, quod parentes contra prohibitionem infantes tenellos secum in lecto tenentes, ac ipsos ex negligentia suffocantes, aut opprimentes, trium annorum pœnitentiam, & quidem uno integro in pane, & aqua transigere debeant. Vide *verb.* Mater n. 16.
- 136 De Jure canonico homicidæ injusti voluntarii subjacent excommunicationi sententiæ ferendæ, nisi pœnitentiæ satisfactione commissum homicidii crimen deleverint, & diluerint; *cap.* Itaque 20. *cas.* 24. *q.* 3. Et si fuerint Clerici, sunt ab ordine, & officio deponendi, *cap.* Si Episcopus 7. *dist.* 50. *cap.* Inquisitionis 21. *de accusationibus*, *cap.* Sicuti 6. §. *final. de homic.* *cap.* Tux 6. *de pœnis* cum similibus juncto Concilio Tridentino *ses.* 14. *cap.* 7. *de reform.* & in arctum monasterium sunt detrudendi; *cit. cap.* Si Episcopus, & *cit. cap.* Tux :: quæ pœna detrusionis jam abiit in desuetudinem, & mutata est in pœnam perpetui carceris; aut condemnationis ad triremes, ut observat Farinac. *prax. crim. q.* 119 n. 149. & 155. Item incurrunt ipso facto Irregularitatem à solo Summo Pontifice dispensabilem, *cap.* Miror 4. *cap.* Clericum 5. *dist.* 50. *cap.* Sicut 6. §. Clericos, *de homic.* & *cap.* De cetero 7. *eod. Clement. unic. eod.* juncto Concilio Tridentino *ses.* 14. *cap.* 7. & *ses.* 24. *cap.* 8. *de reform.* Item perpetuo inhabiles sunt ad omnia beneficia & officia ecclesiastica, Concil. Trid. *cit. ses.* 14. *cap.* 7. *de reform.* Ac insuper privandi sunt beneficiis prius rite obtentis; *cap.* Si Episcopus 7. *dist.* 50. *cap.* Inquisitionis 21. *de accus. cap.* Sicut 6. §. Clericos, *de homicid. cap.* Tux 6. *de pœnis, cap.* Clericis 5. *Ne Clerici, vel Monachi; cap.* Ex litteris 10. *de excessibus Prælator.* Tandem si Clerici homicidium iterent, gravius plectuntur, & si incorregibiles sunt, etiam anathematizandi, degradandi, & curiæ seculari tradendi, *cap.* Cum non ab homine 10. *de Judiciis*, & ibi Doctores communiter.
- 137 Incendiariorum pœnæ. Vide *verb.* Incendiarius.
- 138 Incestus simplicis sine Matrimonio commissi pœna pro foro seculari est ultimum supplicium, si committatur inter ascendentes, & descendentes, *argum.* l. Si adulterii 38. §. 2. *ff. Ad Leg. Jul. de adulter.* & ibi Glossa *verb.* Gentium, Farinac. *q.* 146. n. 14. & 16. Monac. *de arbitr. Judic. caus.* 502. à n. 1. Bajard. *ad Clarum §. Incestus num.* 3. Item si committatur inter collaterales in primo gradu, v. g. inter fratrem, & sororem. Menoch. *loc. cit.* à n. 14. Haunoldus *de justit. & jur. tom.* 9. *tract.* 2. n. 347. Reiffenstuel *lib.* 5. *Decretal. tit.* 16. n. 7. Item quando cum incestu junctum est adulterium. Clarus §. *Incestus n.* 2. Haunoldus *loc. cit.* n. 245. Reiffenstuel *loc. cit. num.* 70.
- 139 Incestuosum Matrimonium scienter contrahentes incurrunt de Jure civili confiscationem omnium bonorum, tam dotalium, quam patrimonialium, exilium, spoliationem cinguli militaris, idest privationem dignitatis, & administrationis, & si Rei viles sint, etiam verberationem, textu expresso in *Authen. Incestus,*

Cod. Ad Leg. Jul. de incest. nupt.

De Jure canonico laici incestum simplicem sine matrimonio committentes sunt excommunicandi, *cap.* De his, qui incesti 9. *caus.* 35. *quest.* 2. Et si aliquis ex conjugibus incestum committat cum consanguineo aut consanguinea alterius conjugis, privatur jure petendi conjugale debitum, *cap.* Si quis 1. & *cap.* Transmissæ 4. *de eo, qui cognovit consanguin. uxor.* Si autem cum Matrimonio, seu incestuosas contrahendo nuptias ipsum committant, sunt ipso facto excommunicati, *Clementin. unic. de consanguin. & affinit.* Nec possunt amplius cum alia persona Matrimonium licite contrahere, nisi ignoranter contraxerint, *cap.* Qui propinquam 4. *caus.* 35. *q.* 2. Laici incestuosi de Jure canonico sunt infames ipso jure, & facto, *cap.* Consanguineorum 4. *caus.* 3. *q.* 4. & *cap.* Conjunctiones 2. *caus.* 25. *q.* 2. *Amenus de delictis, & pœnis, tit.* 4. §. 6. n. 17. (Vid. *verb.* Forum, in *add. hisp. vers.* De Consanguinea ::).

Clerici incestum committentes deponuntur, & beneficiis privantur; *argum. cap.* Si quis 20. & *seq. dist.* 8. & *cap.* Si Adulterium 11. *caus.* 32. *q.* 7. Farinac. *prax. crimin. q.* 149. n. 35. Pirhing. *lib.* 5. *Decretal. tit.* 16. n. 66. Reiffenstuel *ibid.* n. 74. Ac idem procedit etiamsi agatur de incestu minus proprie dicto proveniente ex cognatione spirituali, puta quia Clericus rem habuit cum filia spirituali, quam è Baptismo levavit, aut tenuit in Confirmatione, aut audivit, ac absolvit in Confessione Sacramentali, aut comatrem, seu illius matrem cognovit, *argum. cap.* Omnes, & *cap.* Si quis 9. & *cap.* Non debet 10. *caus.* 30. *q.* 1. Farinac. *loc. cit.* n. 53. & *seq.* Menoch. *loc. cit. caus.* 502. n. 27. Reiffenstuel *loc. cit.* n. 75. Pignatell. *tom.* 1. *consult.* 116. Ursaya *Instit. criminal. lib.* 3. *tit.* 5. n. 130.

Injuriarum pœnæ de jure communi sunt extraordinariæ, & arbitrariæ Judicibus, §. *in summa* 10. *Instit. de injuriis, & l.* De injuria 45. *ff. de injuriis.* Unde pro diversitate injuriarum indici debet injurianti satisfactio erga injuriatum, quæ regulanda est juxta atrocitatem, aut levitatem injuriæ, attentis circumstantiis personarum, locorum, & temporum. Condemnati actione injuriarum pœnali, sive hæc civilis, sive criminalis sit, incurrunt infamiam juris, tum de jure canonico, tum de jure civili *cap.* Cum te 23. *de sent. & re judicata, l.* Athletas 4. §. *final. ff. de His qui notantur infamia.* Dummodo tamen injuria, de qua condemnati sunt, fuerit atrox, ut cum communi docet Clarus §. *Injuria, vers.* Item condemnatus :: Vide *supra* n. 66. *verb.* Calumniatorum pœnæ, & *infra verb.* Libellos famosos componentium pœna, & *verb.* Maledicorum pœnæ.

Largitionis, & receptionis numerum in Regularibus, & aliis pœnæ. Vid. *verb.* Donatio, *art.* 2. à n. 34. *verb.* Moniales, *art.* 2. à n. 62. *verb.* Regulares, *art.* 1. à n. 68. & *verb.* Xenia.

Læsæ Majestatis pœnæ (si reus criminis sit vivens, ac præsens in manibus Curiæ, & crimen commissum sit in primo capite) sunt multæ. Prima igitur est perpetua infamia, *cap.* Felicis 4. *de pœnis in* 6. Farinac. *q.* 116. §. 1. n. 4. Ursaya *Instit. crim. lib.* 2. *tit.* 1. n. 145. & 169. Secunda est deletio armorum, & insignium ipsius Rei, atque agnationis; Gigas *de crim. læsæ Majest. lib.* 1. *tit. de Proditor. q.* 8. n. 2. Ursaya *loc. cit.* n. 147. *Amenus de delictis, & pœnis cit. tit.* 2. §. 5. n. 40. *argum. l.* Eorum, *ff. de pœnis.* Tertia est confiscatio omnium bonorum; *leg.* Quisquis 5. *Cod. Ad Leg. Jul. Majestatis, & Authent. Bona damnatorum §. final. Cod. de bonis proscritor.* Quarta est privatio omnium beneficiorum, ac privilegiorum Reo à Jure Civili competentium; *l.* Amissione §. 1. *ff. de capitis diminut. l.* 1. *ff. de jurisdict. omnium judic. Extravagant. Qui sint rebelles?* ibique Bartolus *verb.* Rebellanda n. 13. 19. & 20. Farinac. *q.* 116. §. 2. n. 92. *Amenus loc. cit.* n. 41. Ursaya *loc. cit.* n. 149.

Quinta est devastatio, & demolitio ejus domus à fundamentis, ita quod non remaneant ejus vestigia, & amplius reedificari non possit, *cit. cap. Felicis §. de pœnis in 6. Ursaya loc. cit. n. 152. & 169. Raynald. tom. 1. cap. 2. §. 1. n. 109.* Sexta est ultimum supplicium, *l. Quisquis §. Cod. Ad Legem Juliam Majestatis; Ursaya loc. cit. n. 160. & 169. Raynal. loc. cit. n. 49. Amenus loc. cit. n. 39.* ubi quod mortis genus est per ignem, vel per dissectionem in frusta, vel per aliam atrociorē formam, & testatur Farinacius *cit. q. 116. n. 2.*

149 Insuper filii talis Rei evadunt infames, amittunt beneficia Juris civilis, arma, & insignia domus, privantur omni hæreditate, & successione sibi ex testamento, aut ab intestato obveniente; *l. Quisquis §. Filiis, Cod. Ad Legem Juliam Majestatis; leg. Quando Cod. de bonis proscritor. Novella 134. cap. fin. Ursaya loc. cit. n. 170. Amenus loc. cit. n. 42.*

150 Excipiuntur tamen à suprascriptis pœnis filii emancipati ante crimen patris; ut defendit Glossa *in cap. Si quis cum militibus, in verb. Filii vero caus. 6. quæst. 1.* communiter approbata, *texte Ameno loc. cit. n. 45.* adducens pro ratione; quod filius emancipatus desinit esse de familia; *leg. Quin etiam §. final. ff. de ritu nuptiar. & ex aliis subdens, quod à dictis pœnis excipiuntur etiam filii adoptivi. Nepotes & filii Clerici, & filia. Immo dictas pœnas citat. leg. Quisquis: ex laudabili consuetudine hodie non extendi ad filios, testantur Angelus in leg. Fallaciter n. 4. Cod. de abol. Gigas de crimin. læsæ Majestatis lib. 3. rubr. de pœnis, quas filii incurrunt quæst. 23. num. 3. Decian. lib. 7. cap. 41. num. 38. teste Ursaya loc. cit. num. 172. ubi ipse ex aliis habet, quod dictæ pœnæ non comprehendunt filios natos, antequam Pater commisisset tale delictum.*

151 Si autem crimen commissum sit solum, in secundo capite, tunc talis Reus punitur pœna ultimi supplicii, & confiscationis omnium bonorum. Farinac. *quæst. 116. §. 1. n. 23. & 24. Ursaya l. c. n. 173.* At pœna devastationis domus non habebit locum, minusque aliæ tangentes filiorum præjudicium. Glossa *in leg. Eorum, ff. ad Leg. Jul. Majestatis; Farinac. q. 116. n. 123. & seq. Ursaya loc. cit. n. 173. & seq.*

152 Si reus hujus criminis sit absens, nec haberi possit in potestate Curia, depingitur ejus efigies in tabella, capite ad terram verso, & pedibus furcæ suspensis cum inscriptione proditorum, & læsæ Majestatis reum indicante. Decianus *lib. 7. cap. 31. n. 15. & cap. 30. n. 27.* cum aliis ibi citatis. Ursaya *loc. cit. n. 147. & 175. Amenus loc. cit. n. 40.* Et qui talem imaginem delet, seu aufert, pœna quingentorum aureorum tenetur; *Leg. Si quis id. 7. ff. de Jurisdictione.*

153 Si reus talis criminis sit prædefunctus, & crimen commissum sit in primo capite, tunc ejus memoria damnatur, declaratur infamis, ejusque bona confiscantur, atque ab illius hæredibus adimuntur; *l. Majestatis 6 l. Meminisse 7. & l. Post. D. Marci 8. Cod. Ad Legem Juliam Majestatis; l. Is qui 11. ff. eod. Ursaya loc. cit. n. 164. & seq. Amenus loc. cit. n. 4.*

154 Si vero crimen commissum sit in secundo capite, tunc post mortem delinquentis non potest agi, nec memoria defuncti damnari vel aliter cognosci, aut procedi contra illum, *cit. leg. Is qui 11. ff. Ad Legem Juliam Majestatis, Decianus lib. 7. cap. 39, n. 37. & 38. Amenus loc. cit. n. 40. Ursaya loc. cit. n. 166. Glossa in cit. leg. Meminisse, verb. Meminisse, Cod. Ad Legem Juliam Majestatis.*

(*Titul. 2. p. 7. de crimine agit læsæ majestatis: ad idem titul. 7. lib. 8. Ord. Reg. & 18. lib. 8. Recop. Castel. Sceleratissimum delictum proditio computatur: quodcumque aliud excedit: lepræ æquiparatur: sunt à consortio humano sicut leprosi ejiciendi: (leg. 1.*

vers. 10. tit. 16. lib. 3. Recop. Cast.) omnium malorum radix est & caput: non ipsi proditori sed etiam ejus descendentes, licet eis culpa defuerit, nocet: dupliciter committitur, verbis, aut factis: quid sit, unde nomen sumserit, & quot modis fiat, leg. 1. tit. 2. p. 7. præfinit: fere non discrepant leges primæ ejusd. tit. & lib. Ord. & Recop.: quatuordecim ad minus modi numerantur propter quos simile patrat delictum: denique concluditur, proditorem committi, dum contra Regem, ditionem suam, seu dominium, sive in utilitatem publicam maleficia in eisdem decisionibus expressa fiunt; Recognosce leg. 2. & pen. tit. 21. lib. 4. For. Reg. 2. & 3. cum seq. tit. 8. lib. 8. Recop. Cast. ubi deciditur quis alevosus dicatur. Pœnæ in talia perpetrantes per leg. 2. ejusd. p. decernuntur: qui scelestam hanc factionem inierit, faventes, & consulentes ultimo sunt supplicio puniendi, bonis eorum omnibus Fisco addictis: (Vid. leg. 2. Recop. & Ord.) quamvis proditor habeat descendentes, leg. 25. tit. 21. lib. 4. For. Reg. exprimit, ceterum in præcedentibus idem virtualiter continetur assertum; ex confiscatione dos excipitur, nec absque solutione debita ante proditorem contracta manebunt: masculi filii per omne vitæ tempus infamia notantur: ad ullos honores pervenire nequeunt, neque dignitatem aliquam, seu officia obtinere: à successione quacumque excluduntur: filia vero usque ad quartam bonorum matris earum partem hæredes esse possunt: non creditur tam facile foeminas quam masculos proditorem commissuras, ideo mitius in eas debet esse sententia, utpote sexus infirmitas excusationem veluti exhibet.

Lex 3. ejusd. tit. & p. decernit, perduellionis hoc-cine delictum, id est de proditione Regis, vel patriæ quemlibet post mortem accusari posse, convictoque mortuo, pro infami judicatur: bona ejus successoribus detrahuntur: prædicta in hisce casibus locum habent, in ceteris, leg. 1. contentis nullus post mortem judicandus: quicumque, mulier sive fuerit, aut masculus, pauper, aut dives, bonæ aut malæ existimationis ad accusandum. (Vid. verb. Accussare, &c. & verb. Testis) admittitur.

Lex 4. p. 7. præscribit, ullam alienationem à proditore factam, ex eo tempore quo cogitationem tam scelestam subire coepit, subsistentiam habere, nam dominium bonorum suorum amisit, crimine patrato, atque à die commissi delicti Regis propria dicuntur.

Lex 5. de cogitatione agit: si, antequam proditio ab aliquo, & personis aliis cogitata, in effectum perducitur, detegatur, veniam meretur, & præmium non est denegandum.

In leg. ultim. ejusd. tit. 2. p. 7. tractatur de hisce delinquentibus, qui verbis, seu maledictis Regem convitiant: si ebrii, fatuive fuerint, nulla datur pœna: si compotes sint mentis, vel dolo malo procedunt, seu aliqua occasio excusationis intercedit: primo in casu aliqua animadversio est exercenda, ut ceteri deterreantur: in secundo, in præsentia Regis sistendi, omniaque eidem referantur: qualitates personarum attendi debent: causæ aliquæ possunt intervenire quæ ad ignoscendum moveant: si aliquis justitiam quærens non audiatur, vel intendens sibi dari, contrarium verificetur, injuste procedit in prolatione verborum in opprobrium Principis, verumtamen videtur indulgentiam mereri. Non prætermittas prædictas omnes leges recognoscere, præcipue quæ in corpore Part. continentur, postea glos. DD. Greg. Lop. reliquasque decisiones in ea comprehensas perlege).

Qua autem pœna, & à quo Judice puniendi sint Clerici, & Religiosi Rei hujus criminis, seu potius proditio, ut volunt Clarus *quæst. 36. n. 27. Farinac. q. 111. n. 261. & Pignatell. tom. 1. consult. 124. n. 3.* ac alii, dissentiunt Doctores: Pignatell. enim *cit. consult. 124. sub n. 1. & per tot.* pluribus adductis contendit, Clericos offendentes suum Principem

- pem naturalem, seu temporalem non esse Reos læsæ Majestatis, nec posse ab eo puniri per varios sacros canones, & signanter per *cap. At si Clerici, de judic. cap. Significantibus, de Offic. Delegati, cap. Si diligenti, de foro competentis, cap. Si Imperator dist. 96.* cum similibus referens *ibid. sub n. 2.* ex Tapia, Riccio, Genuens. Diana, & aliis sub Clemente VIII. in quadam rebellionem fuisse processum contra Clericos, & Monachos ex delegatione Summi Pontificis per Judicem laicum clericali characterè insignitum insimul cum Judice ecclesiastico. Gigas vero *tract. crimin. læsæ Majestatis rubr. Qualiter, & à quibus crimen læsæ Majestatis committ. q. 63. Decian. prax. crimin. lib. 7. c. 8. n. 6.* & alii plures sustinent, tales Clericos, ac Religiosos evadere Reos læsæ Majestatis, & posse puniri à Judice laico per text. *in cap. Hac constitutione 15. vers. Nec aliquis, de Offic. delegat. in 6. in cap. Perpendimus 23. de sent. Excomm. & in cap. Si quis Laicus 19. caus. 22. q. 5. Ursaya loc. cit. n. 176.* expresse habet, quod quia hoc crimen committi potest à Clericis, à Judice ecclesiastico in hoc casu privari debent beneficiis, atque degradari, juxta textum *in cap. Si quis Laicus 19. caus. 22. q. 5.* quem textum notabilem dicit Abbas *in cap. At si Clerici, in princip. de judic. Amenus autem loc. cit. n. 49.* concludit, quod quidquid sit de jure, scit Princeps de facto in casu contingentia, maxime si lædatur Majestas in primo capite, procedere per suos Judices, & ultimo supplicio Reos afficere. An autem bene, vel male procedant, non hominum, sed Dei judicio dimittit. Unde in tanta Doctorum diversitate concludere pro tutiori cautela posse consulto Summo Pontifice similes Clericos, & Religiosos degradari, & tradi curiæ seculari puniendos prout de jure, ut etiam textu Pignatello *loc. cit. num. 6.* admittunt Doctores, ut videre est Farinac. *in prax. quæst. 8. num. 82. Episcop. Scalens. de irregularit. cap. 14. Felician. de censur. cap. 14. Delbene de immunitat. ecclesiast. c. 6. dub. 5. sect. 3. n. 17.*
- 156 Libellos famosos componentium, dictantium, & vulgantium poenæ. Vide *verb. Libellus famosus per tot.*
- 157 Literas alienas aperientium, lacerantium, & interceptantium poena varia est juxta varietatem personarum; quarum literæ aperiuntur, lacerantur, aut interceptantur, & etiam juxta diversitatem finis, quem intendit aperiens, lacerans, aut interceptans. Unde quia aliquando id potest esse crimen læsæ Majestatis, aliquando crimen falsi, aliquando Stellionatus, aliquando injuriarum, ideo Reus puniendus est aliquando poenis læsæ Majestatis, aliquando falsi, aliquando Stellionatus, & aliquando injuriarum. Hinc videndæ sunt poenæ assignatæ sub propriis dictis verbis.
- 158 Literas Apostolicas, aliasque falsificantium poenæ. Vide *verb. Falsarius.*
- 159 Magiæ poenæ eadem sunt ac maleficii, & sortilegii. Unde vide *verb. Superstitio n. 40. & seq. ac 78.*
- 160 Maledicorum poena, si maledictum sit in personam privatam commissum, est quod præter reatum peccati, & obligationem restituendi famam, maledicens sit obnoxius actioni injuriarum, & palinodiæ, seu recantationi; *arg. l. Item 14. §. 27. ff. de injuriis, & famosis libellis, Reiff. lib. 5. Decret. tit. 26. n. 5.* Si maledictum commissum sit in Principem supremum, quamvis olim ejus poena fuerit eadem cum poena criminis læsæ Majestatis, textu Arnobio *lib. adversus gentes,* hodie tamen de jure communi nulli certæ, & determinatæ poenæ, sed soli arbitrariæ poenæ ipsius Principis subest; *l. Unic. Cod. Si quis Imperatori maledixerit.* Si autem maledictum sit in ipsum officium Principis, aut circumstantiæ aliud suadeant, tunc ad terrorem aliorum graviter puniri debet; *arg. cap. 1. Maledicis, Menoch. de arbitr. judic. cas. 377. n. 7. & seq. Reiffenstuel loc. cit. n. 6. & 7.*
- Item quamvis consultum sit, ut Papa exemplo mansuetudinis Christi remittat maledicta in solam suam personam illata; *arg. c. Inter querelas 57. caus. 23. q. 4. & l. Si quis 10. Cod. de Episcop. & Cleric. juncta cit. l. Unic. Cod. Si quis Imperatori maledixerit,* & ut practicavit S. Pius V. textibus Barbosa *in cap. 1. n. 2. de Maledicis,* & Reiffenstuel *loc. cit. num. 8.* Tamen gravi, & exemplari poena ad terrorem aliorum punienda sunt maledicta prolata contra ipsam Sedem Apostolicam, seu officium, & Primatum ipsius, textu expresso *in cit. c. 1. de Maledicis,* ut tradunt ibi Doctores communiter.
- Si quamvis Episcopus puniri non debeat maledictum contra solam suam personam prolatum, ut tradit Glossa communiter recepta *in cit. cap. Inter querelas, arg. cit. l. Si quis 10. Cod. de Episcopis, & Clericis,* ibi: *Cui Sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit.* Tamen arbitrio alterius Judicis pro qualitate injuriæ puniendum est, ut tradunt Hostiens. *in Summa, tit. de Maledicis, §. Alii maledicunt:* Farinac. *prax. crim. q. 105. n. 402. Reiffenst. loc. cit. n. 11.* Clerici maledici poena est, quæ statuitur *in c. Clericus 5. dist. 46.* his verbis *Clericus maledicus (maxime in Sacerdotibus) cogatur ad postulandam veniam, si noluerit, degradetur; nec unquam ad officium absque satisfactione revocetur.*
- Religiosi autem aliquem ecclesiæ Prælatum maledicto offendentes, aut eidem detrahentes, de jure communi debent per duos menses subjacere illis poenis, quæ juxta Regulas, seu statuta eorum ob gravia crimina sunt impositæ, textu expresso *in Clement. 1. §. Quibus etiam, de Privileg.*
- Monopolii poena est, quod hujus criminis Rei puniantur perpetuo exilio, & confiscatione bonorum, textu expresso *in Leg. Unic. Cod. de Monopoliis. Ursaya Instit. Crim. lib. 2. tit. 4. n. 12.* cum pluribus ibi citatis.
- Omittentium Sacramentalem Confessionem, & Communionem, in Paschate poena est Interdictum ab ingressu ecclesiæ, & si in hoc peccato decesserint absque signo Contritionis, est privatio ecclesiasticæ sepulturæ, textu expresso *in c. Omnis utriusque sexus, de poenitent. et remissionibus.* Tale autem interdictum est solum sententiæ ferendæ: unde talis censura non incurritur, nisi à Judice competente in Reum contumacem per sententiam feratur: Privatio tamen sepulturæ ecclesiasticæ est poenæ latæ sententiæ, ut patet ex verbis citati Canonis: *Christiana careat sepultura.* Amenus *loc. cit. tit. 5. §. 1. num. 11. & 12.*
- Omittentium recitationem horarum canonicarum, si beneficiati sint, seu officii Beatæ Mariæ Virginis, si tantum pensionarii ecclesiastici sint, poena est obligatio ad restituendum fructus beneficii, sive pensionis pro omissionibus, & talis poena subire debent in conscientia ante quamvis Judicis sententiam Conc. Later. sub Leone X. *sess. 9. §. Statuimus, S. Pius V. const. incip. Ex primo:* Amenus *loc. cit. n. 13. Vide verb. Officium Divinum, art. 1. à n. 29.*
- Osculantis foeminam invitam poena est extraordinaria, & arbitraria Judicis pro qualitate personæ, loci, & intentionis. Farin. *q. 142. n. 161. Amenus l. cit. tit. 4. §. 2. n. 40.* Et si osculum fiat in publico ad finem injuriandi foeminam invitam osculatam, vel ejus illustrem familiam, aut aliæ adsint gravantes circumstantiæ, potest extendi poena etiam ad ultimum supplicium, quo revera punitus fuit quidam nobilis Gallus, qui osculum rapuerat Susannæ Trivultia illustri foeminæ nuptæ, ut refert Bossius *titul. de extraordinariis criminibus num. 3. & ex ipso Amenus l. c. num. 40.* ubi subdit, quod deficiente publicitate loci, ac malo exemplo, temperatur poena.

- 169 Osculans ob æstum amoris puellam in publico , puniendus est exilio , & pœna pecuniaria. Giurba *consil. crim.* 47. n. 16. Amenus *l. c. n.* 41. Afflict. Farin. Decian. Menoch. & Caball. ab ipsis citati,
- 170 Osculans in publico puellam invitam , ut ducat in uxorem contemplatione dotis pinguis , & hoc modo impediatur Matrimonium cum alio , puniendus est pœna extraordinaria triremium , Rainald. *Syntax. crimin. lib.* 1. c. 11. §. 6. n. 3. cum Bartol. Boss. Farinac. & aliis ibi citatis , Amenus *l. c. n.* 42.
- 171 Osculantis obiter Monialem pœna est extraordinaria. Farinacius *q.* 146. num. 33. Decian. *tract. crimin. lib.* 6. c. 20. n. 16. Amenus *l. cit. tit.* 4. §. 9. n. 17. & 18. ubi subdit graviori pœna extraordinaria puniendum esse talem sacrilegum , si post osculum ad alios impudicos , & lascivos actus cum ipsa Moniali procederet.
- 172 Et si carnalem copulam cum Moniali habeat , vel Matrimonium cum ea contrahere attentaverit , de jure civili punitur pœna mortis , & bona delinquentis jubentur applicari monasterio , in quo Monialis degebat , Menoch. *de arbit. judic. casu* 389. n. 78. Reiffenstuel *lib.* 5. *decr. tit.* 16. n. 78. per text. in *Novella* 123. c. 43. & *l.* Si quis *Cod. de Episc. & Cleric.* & concordat *cap.* Si rapuerit 30. *caus.* 27. *q.* 1. & *cap.* Si quis non dicat 3. *caus.* 36. *q.* 2. Advertit tamen Farinac. *q.* 146. n. 1. quod licet pœna capitali adhuc puniatur tale sacrilegum crimen cum Moniali committens , tamen bona illius non monasterio Monialis , sed delinquentis hæredibus applicari solent , juncta *Authent.* Bona damnator. *Cod. de bonis proscriitor.* nisi raptus , aut violentia Monialem intervenerit. De jure autem canonico sic peccans cum Moniali si sit lascus , excommunicatur , si sit Clericus , non solum Beneficio privatur ; sed etiam ab Ordine depositus in monasterium ad pœnitentiam agendam detruditur ; Menoch. *de arb. judic. casu* 189. n. 24. Farinacius *l. c. n.* 4. & 26. Reiffenstuel *l. c. n.* 80. Si quis Episcopus 6. *cap.* Virginibus 14. & *cap.* Si quæ Monachorum 28. *caus.* 27. *q.* 1. Monialis autem , quæ ad tale sacrilegium libere consensit , ad agendam pœnitentiam in arctius monasterium detrudi jubetur ; *cap.* Si quæ Monachorum 28. & *cap.* Si quis rapuerit 39. *caus.* 27. *q.* 1. juncta *Novella* 123. *q.* 43. Vel quod convenientius est , ad perpetuos carceres , sui proprii monasterii condemnanda est ; *cap.* Impudicas 11. *caus.* 27. *q.* 1. Menochius *loc. cit.* n. 26. Farinacius *loc. c. n.* 2. Reiffenstuel *l. c. num.* 81. (*verb.* Forum)
- 173 Parricidii pœnæ. Vide *supra* à n. 181. *ad n.* 34.
- 174 Partus suppositi (idest cum aliqua sterilis fœmina fœtum tamquam ex se natum supponit , cum revera alterius fœminæ sit ; ut ex *l.* Si partus subject. 1. & *l.* Cum suppositi partus 10. *Cod. ad Legem Cornel. de falsis* , & *ex cap.* Officii 9. *de pœnitentiis* , & *remissionibus* , *ex cit. l.* Si partus subjecti : : existimat Peguer. *dec. crim.* 80. n. 8. esse pœnam capitalem. Basilius autem *dec.* 7. n. 11. dicit id esse arbitrio Judicis remittendum , qui vel pœnam minuat , vel augeat usque ad mortem pro diversitate substantiarum ; Pœna vero partus suppositi hoc modo , si nutrix v. gr. aliqua , quæ infantem opprimat alienum , eique mortuo proprium supponat , ut habetur 3. *Regum cap.* 4. de litigio duarum meretricum ante tribunal Salomonis , secundum opinionem Alexandri *consil.* 50. n. 3. *vers.* Tertio per id , *volum.* 1. citantis ad hoc *l.* Quoniam 7. & *l.* Plagiarii 16. *Cod. Ad Legem Fabiam , de Plagiariis* , & *l.* 1. *ac penult. ff. eod. tit.* est ultimi supplicii ; & concordat Bossius *tr. crim. tit. de Plagiariis* allegans ad id statutum Mediolani imponens Plagiariis pœnam capitalem. Quod tamen intelligendum esse de consuetis in hoc delicto , dicit Clarus *q.* 68. n. 31. & sequitur Amenus *l. c. tit.* 3. §. 6. n. 39. concludens , quod citra mortem puniri deberet nutrix ,
- quæ infantem , ut præmissum est , surriperet (*verb.* Plagium).
- Peculatus pœna. Vide *verb.* Peculatus. 175
- Perjurii pœna olim de jure civili erat tamquam de crimine læsæ Majestatis , si sponte , & deliberate quis pejerasset ; *leg.* 2. *Cod. Ad l. Jul. Majestatis* , & sic perjuri ultimo supplicio afficiebantur *cap.* Rex debet , *caus.* 23. *q.* 5. Sed hodie dictæ pœnæ abjerunt in desuetudinem , & redactæ sunt ad pœnam Judici arbitrariam , & regulariter imponitur pro perjurio pœna exilii ultra refectionem damni , & interesse facienda illi , contra quem quis pejeravit. Glossa in *l. final. verb.* Lucrum , *C. de jurejur. cum* aliis apud Decianum *lib.* 6. c. 23. n. 27. Farinac. *q.* 161. n. 36. Raynald. *tom.* 2. *cap.* 20. §. un. n. 20. & *seq.* Amen. *l. c. tit.* 5. §. 7. n. 31. Ursaya *Inst. Crim. lib.* 3. n. 17. De jure canonico perjurus si sit laicus , efficitur infamis , & consequenter irregularitatem incurrit ; *cap.* Infames 18. *caus.* 6. *q.* 1. Si vero sit Clericus , deponendus est ab Ordine , *cap.* Cum non ab homine 10. *de judiciis* : Privandus est Beneficiis , *cap.* Querelam 19. & *cap.* Tua 11. *de jurejurando* ; Atque efficitur inhabilis ad alia obtinenda , *cit. cap.* Querelam 10. *de jurejurando*. Et si fuerit Episcopus , privandus , & deponendus est , *cap.* Si quis causa 22. *q.* 5. & *cap.* Cum quidam 12. *de jurejurando* , Ursaya *l. c. 1 n.* 59. *ad.* 62. cum pluribus ibi citatis. (*Verb.* Testis).
- Plagii pœna. Vide *verb.* Plagium. 177
- Polygamix pœna. Vide *verb.* Polygamia. 178
- Prævaricationis pœna. Vide *supra* à num. 70. 179
- ad* 72.
- Rapinæ pœnæ , si agatur civiliter , est restitutio in quadruplum , ita ut præter rem ablatam , eandem in triplo adhuc pretii , vel æstimationis compensare , post annum vero non nisi ipsam rem rapina ablatam , vel æstimationem illius una cum refusione lucri cessantis , & damni emergentis restituere debeat , *princ. Inst. de vi bonorum raptor.* & concordat *l.* 1. & 2. *ff. eod.* Si autem agatur criminaliter , & rapina commissa sit cum armis , Raptor pœnam capitalem incurrit ; *l. penult. ad Leg. Jul. de vi public.* & *ordin. Caroli V. art.* 126. Et si commissa sit sine armis , pœna illius est amissio tertix partis bonorum , dignitatis , item & honoris cum infamia ; §. Item Lex Julia 8. *Inst. de public. jud. l.* 1. *in princ. ff. de vi privata* , juncta *l.* 2. *Cod. eod.* (*verb.* Rapina)
- De jure canonico pœna Raptorum est excommunicatio infligenda ab Episcopo loci , ubi rapina committitur , etsi Raptor sit alterius Diocesis , à qua nequit absolvi à proprio Episcopo Diocesano , nec recipi ab eo , sed ad Episcopum excommunicantem remitti debet , nisi plene satisfecerit ; *c.* de illis 1. *de Raptoribus*. Et si Raptor in ipsa rapina moriatur , vel satisfacere nolens decedat , tamquam in peccato mortali defunctus caret ecclesiastica sepultura ; *c.* Super eo 2. *de Raptoribus* , & *cap.* Fures *de furtis*.
- Raptus pœna. Vide *verb.* Impedimenta Matrimonii 182
- art.* 5. à n. 148.
- Repetundarum criminis pœna est pro varietate hujus delicti. Vel hoc crimen commissum est à Judice corrupto in causa criminali capituli accipiendo pecuniam , vel aliam rem à sponte dantibus , ut hominem innocentem condemnaret ad mortem , & mors de facto est secuta , & tunc punitur pœna capitis ; *l.* Lex Julia 7. §. *fin. ff. Ad L. Jul. Repetundar.* & insuper confiscatione bonorum. *Authen. Novo jure , Cod. de pœna Judicis , qui male judicavit* , cum aliis apud Farinac *q.* 111. n. 61. & *seq.* Et si causa criminalis non sit capitalis , punitur talis corruptus Judex pœna Relegationis. Decian. *lib.* 8. *cap.* 39. n. 15. & 19. Ursaya *Ins. crim. lib.* 2. *tit.* 2. n. 85. Vel hoc crimen commissum est à Judice pecunia corrupto in causa civili , & tunc punitur civiliter ,

- & criminaliter. civiliter condemnatur ad expensas, & damna passa per litigatorem propter ejus corruptionem; *l. De eo 2. Cod. de pœna Judic. qui male judicavit*, & ultra damnum & interesse tenetur ad restituendum quadruplum ejus, quod accepit; *l. Ut unius 1. in fine, Cod. Ad Leg. Jul. Repetundar.* Quamvis juxta *Authent. Novo jure, §. 1. Cod. de pœna Judicis, qui male judicavit*, sit restricta talis pœna ad triplum dati, & respective recepti, ad duplum vero simpliciter promissi, ut ex *Farinac. & aliis* notat *Ursaya l. c. n. 90.* Criminaliter autem talis Judex privatur dignitate, qua erat insignitus, & redditur inhabilis ad judicandum in futurum, ac efficitur infamis; *cit. Authent. Novo jure, & l. Judices Cod. de dignitatibus, ac l. Eadem Lege 6. §. 1. ff. Ad Leg. Jul. Repetundar.* ac insuper punitur pœna extraordinaria, quæ solet esse exilii, vel durior, aut mitior juxta delicti qualitatem. *Gloss. in l. Lex Julia, §. Hodie, verb. Extra ordinem, ff. ad Leg. Jul. Repetundar Ursaya l. c. n. 94.* cum aliis ibi allegatis.
- 184 Si vero crimen commissum sit ab aliquo, qui pecuniam sponte dedit, ut Judicem corrumperet, & in suam voluntatem traheret, tunc iste tam in civilibus, quam in criminalibus tenetur eadem pœna Judicis corrupti, & insuper si Reus hujus criminis sit Actor, punitur amissione causæ, & actionis; *l. Constit. 1. Cod. de pœna Judicis, qui male judicavit;* Et si sit Reus, amittit jus se deferendi, & sic etiam ipse pro suo jure, & interesse causam amittit. *Gloss. in cit. l. Constit., verb. Amittat. Farin. q. III. tit. 3. n. 125. & 129. Ursaya l. c. n. 100. & seq.* Nisi tamen agatur de causa criminali sanguinis, quia tunc licitum est Reo sanguinem suum, & vexationem quoquo modo redimere; *l. Transigere 18. Cod. de transactionibus, Ursaya l. c. n. 103.* cum aliis ibi allegatis.
- 185 Si autem pecunia non à sponte dantibus, sed per violentam, & concussionem recipiatur à Judice, vel ab alio Officiali, qui minetur alicui crimen, & capitale judicium, ut sub hoc prætextu pecuniam ab illo extorqueat, seu recipiatur talis pecunia ab aliquo privato minante alicui se illum accusaturum de crimine aliquo non commissio; & ideo ab eo pecuniam extorsit, tunc punitur pœna concussionis. Vide *supra à n. 82.* Conspirantes enim in accusationem, & condemnationem innocentum, & pecuniam accipientes ad non accusandum, vel non condemnandum, tenentur *Lege Cornelia, de Sicariis*, quæ est publici judicii, *l. 1. ff. Ad Leg. Cornel. de falsis*: Et insuper *Lege Julia Repetundarum*, quæ etiam est publici judicii; *l. Eadem Lege 6. ff. Ad leg. Jul. Repetundar.*
- 186 De residuis criminis pœna est, quod præter restitutionem pecuniæ inique detentæ, vel non debite erogatæ solvat adhuc triplum, seu tertiam partem, ita ut qui 90. duplas male erogavit, 120. duplas restituere teneatur; *l. Lege Julia 4. ff. ad Leg. Jul. Peculatus.* Et insuper Reus hujus criminis incurrit infamiam cunctis criminibus publicis debitam; *l. Infamiam 7. ff. de public. judic.* Et ulterius puniri debet criminaliter pœna arbitraria graviore, quam puniatur simplex furtum. *Ursaya Instit. crim. lib. 2. tit. 3. n. 31. & seq.* cum aliis ibi citatis. Crimen autem de residuis est delictum publicum, quo pecunia ad certum debitum usum non erogatur, sed vel retinetur, vel in alium usum convertitur; *l. Lege Julia 4. §. 34. ff. Ad Leg. Juliam Peculatus.*
- 188 Revelationis secretorum pœnæ variæ sunt pro varietate persona revelantium. Si revelans sit privata, quæ secretum amici sibi communitatum revelet dolo malo ad perniciem ipsius amici, est pœna falsi; *arg. leg. Pœna 1. §. 4. & 6. ff. Ad Legem Cornel. de falsis, Amenus tit. 5. §. 6. n. 32.* cum aliis ibi citatis. Hujusmodi enim proditores amicitiae falsarii sunt, & juxta *Scotum in 4. dist. 21. quæst. 2. art. 1.* sunt infames.
- Consiliarius, seu alius revelans secreta Principis sibi commissa pœnas perjurii subire debet ut ex aliis tradit *Amenus loc. cit. num. 34.* Et si illa penderet hostibus Principis, de jure canonico anathema esset; *cap. Si quis Laicus 23. q. 5.* Et si esset Clericus, deberet degradari. De jure vero civili tamquam Reus criminis læsæ Majestatis debet ultimo supplicio affici; *l. Omne delictum 6. §. 4. ff. de re militari, & leg. Si quis 38. §. 1. de pœnis*, ubi habetur, quod hujusmodi Rei aut vivi exuruntur, aut furcæ suspenduntur. (*L. 5. & 8. t. 9. p. 2. & 2. t. 7. p. 7.*)
- Testes propalantes propria testimonia in judicio sub juramento deposita, antequam auctoritate Judicis publicentur, puniuntur pœna Judicis arbitraria juxta damnum sua propalatione patri, vel Fisco causatum; *l. Qui, ff. de Testibus.* Notarius, seu secretarius, qui secreta Judicis partibus, vel secreta unius partis, alteri adversariæ indicat, incurrit pœnam falsi; *leg. pœna 1. §. 6. ff. ad Legem Cornel. de falsis.* Et eandem pœnam incurrit Causidicus, qui secretum instrumentum unius partis alteri ostendit; *cit. l. Pœna 1. §. 6.* Senatores autem, & qui præsentent alicui Universitati, si revelant quod pro bono Universitatis in Senatu, aut Consilio tractatum est sub secreto, privari debent officio. *Amenus l. c. n. 35.* cum aliis ibi allegatis (*Verb. Secretum*).
- Qui per se, vel per alios de rebus christianæ Rei publicæ Turcas, ac Hæreticos certiores faciunt, ac secreta revelant, incurrunt excommunicationem Papæ reservatam.
- Auditores Rotæ, ac eorum Locatenentes, & Coadjutores revelantes vota, seu suffragia in causis, quæ in eorum Auditorio discutuntur, & non suffragantium, nomina, incurrunt pœnam perjurii, & excommunicationem Papæ reservatam. *Urban. VIII. in append. Bullarii const. 57. alias 167. incip. Exponi:*
- Revelantes quæ secreto tractantur cum Papa, pœnis maximis afficiendi sunt, & confiscanda eorum bona, & aliquando ultimo supplicio puniendi. *S. Pius V. Const. 147. incip. Romani.*
- Revelantes audita in Sacramentali Confessione subjacent gravissimis pœnis. Vide *verb. Sigillum Sacramentalis Confessionis à n. 25*
- Sacrilegium pœnæ. Vide *sup. n. 31. ad 50. n. 103. à n. 114. ad 118. n. 127. 143. & seq. n. 170. & infra n. 205. & n. 214. & verb. Ecclesia art. 4. verb. Excommunicatio art. 10. 11. & 12. verb. Furtum.*
- Schismaticorum pœnæ. Vide *verb. Schismatici à num. 14.*
- Sepulcri violati pœna est, præter infamiam, quam incurrit hujus criminis Reus, textu expresso *in c. Sepulcri violati 1. ff. de sepulcro violato*, arbitrariæ, & subinde etiam capitalis, præsertim si corpora, vel ossa eruantur, *l. Prætor ait 2. l. Sepulcri violati 6. & l. Rei sepulcrorum 11. ff. de sepulcro violato.* Sepulcri autem violati crimen est quo quis sepulcrum non tantum violat, sed etiam inde monumenta, vel alia aufert, vel cadavera effodit, & spoliat; *l. Si sepulcrum 2. & l. Prætor art. 3. ff. de sepulcro violato.*
- Simoniacorum pœnæ. Vide *verb. Simonia art. 3. à n. 4.*
- Sodomitarum pœnæ. Vide *verb. Luxuria à n. 60. ad 63. (Verb. Forum).*
- Sollicitantium ad turpia extra Confessionem pœnæ sunt arbitrariæ pro qualitate, & diversitate circumstantiarum *l. Sollicitatores 1. ff. de extraordinariis criminibus & c. Sollicitatores 15. dist. 1. de penitentia, Amenus tit. 4. §. 2. à num. 35.* varia ad rem adductus.
- Sollicitantium ad turpia in Confessione Sacramentali pœnæ. Vide *verb. Sollicitatio ad turpia in Confessione.*

203 Sortilegorum poenæ. Vide verb. Superstitio à n. 40.
 204 Stellionatus poena est extraordinaria, & arbitraria;
 in Stellionatus 2. & l. Stellionatus accusatio 3. §. 2.
 205 ff. Stellionatus. Stellionatus autem est quoddam cri-
 men irregulare, verum atque incertum; nam quan-
 documque in aliqua actione hominis injuste, & do-
 lose facta, & quæ meretur poenalem animadversio-
 nem, defecit titulus criminis, illic stellionatus crimen
 objicitur, textu expresso in l. Stellionatus accusa-
 tio 3. §. 1. ff. Stellionatus. Et hoc crimen fuit ap-
 pellatum Stellionatus ob suam varietatem, & insta-
 bilem, atque irregularem naturam, sumta similitu-
 dine ab animali, quod vocatur stellio, quo nul-
 lum aliud animal fraudulentius homini invidere ob-
 servat Plin. lib. 4. cap. 10. Animal hoc tergum ha-
 bet luculentibus quibusdam guttis depictum ad mo-
 dum stellarum, est varii, & diversi coloris, & ut
 cœlum stellis, ita intuentium oculis apparet variis ste-
 llulis diversi coloris tinctum, & transpersum, ut tra-
 dit Glossa in cit. l. Stellionatus accusatio 3. §. 1.
 ff. Stellionatus, & Doctores communiter, texte Ur-
 saya Inst. Crimin. l. 2. tit. 10. n. 123. Duo inter
 alia hujus criminis afferuntur exempla in cit. cap. Stel-
 lionatus accusatio: : Primum est, si quis rem alteri
 obligatam dissimulata obligatione in alium per calli-
 ditatem distraxerit, & alienaverit, vel cum alia re
 permutaverit, aut alteri creditori in solutum dederit.
 Secundum, si quis merces jam debitori obligatas aver-
 tit, quia scilicet bonas jam antea obligatas non tra-
 diderat, postea vero ei tradidit malas & viliores di-
 cens eas esse illas, quas ei obligaverat Caball. res
 criminal. caus. 66. n. 1. & 3. Ursaya l. c. n. 125.
 Rota part. 19. recent. dec. 263. n. 16. ubi de cedente
 creditum jam exactum (Vide verb. Emtio).
 206 Stupri poena est, quod si quis vilioris conditionis
 stuprum sine vi committit, fustigetur ac relegetur;
 si vero stuprator sit melioris, ac considerabilioris con-
 ditionis, publicatione dimidiæ partis bonorum punia-
 tur, §. Item Lex 2. vers. Poenam, Inst. de public.
 judic. Si autem quis vis, seu violenter non tantum
 invitam virginem violaverit, sed etiam honestam vi-
 duam, aut maritam, ponitur poena capitis; l. Sol-
 licitatores 1. §. 2. ff. de extraord. criminib. Const.
 crimin. Caroli V. art. 119. Clarus §. Stuprum 3.
 ad fin. Farinac. prax. crimin. quest. 147. num. 6.
 Glossa in cap. Pervenit 2. verb. Plectendus, de adul-
 teriis, stupro, & ibi Abbas num. 5. Reiffenstuel
 lib. 5. decretal. tit. 16. §. 2. n. 48. & alii.
 207 De jure canonico qua poena stuprator puniri de-
 beat? Vide verb. Stuprator n. 6. & verb. Dos art. 2.
 à n. 14. ad 38. Addo tamen, quod si stuprator sit
 Clericus, præter donationem debitam jubetur deponi,
 maxime si cum vi stuprum commiserit. Clarus verb.
 Adulterium n. 3. Abbas in cap. Si seduxerit 1. n. 4.
 de adulteriis, & stupro, & in cap. At si Clerici 4.
 de Judic. n. 35. Farinac. prax. criminal. q. 147.
 n. 62. Pirhing. lib. 5. decretal. tit. 16. n. 43. Rei-
 ffenstuel ibid. n. 52. & texte Claro communis alio-
 rum, argument. cap. Presbyteri aut Diaconus 12.
 & cap. Si quis Episcopus 13. dist. 81. cum simili-
 bus. Menoch. tamen de Arbitr. Jud. cas. 288. n. 6.
 Vallensis tit. de stupro §. 1. n. 2. & etiam Farinac.
 l. c. n. 65. & alii censent, stupratorem Clericum
 posse à Judice puniri poena arbitraria, videlicet quan-
 doque poena pecuniaria, vel carceris, quandoque poe-
 na suspensionis, depositionis, vel privationis benefi-
 cii, prout circumstantiæ personarum, & delicti sua-
 serint.
 208 Subornationis testium ad dicendam falsitatem poenæ
 variæ sunt pro varietate subornationum. Si subor-
 natus sit testis ad offensam, & ejus falsa testificatio
 sortita sit suum effectum, tunc sicut poena testis fal-
 si est poena talionis; l. Lege Cornelia, 1. §. 1. ff.
 Ad Legem Corneliam de Sicariis, ita poena indu-
 centis ad testificandum falsum est ad similitudinem ejus,

quæ ipsi testi falso debetur. Ita Clarus, Betazzin, Me-
 noch. Farinac. & Caball. citati, & secuti ab Ame-
 no tit. 5. §. 8. n. 31. Si autem effectus non sit se-
 cutus, eo quia falso accusatus se defendit probando
 falsitatem testimonii, tunc & falsus testis, & subor-
 nator puniuntur poena arbitraria. Farinac. q. 67. n. 6.
 10. 14. 17. & 21. Guazzin. defens. 28. c. 18. n. 3.
 Amen. l. c. n. 31. Item poena arbitraria, seu ex-
 traordinaria punitur textis falsus, & subornans, si su-
 bornatio, & falsa testificatio fuit ad defensam. Cla-
 rus, Farinac. Bertazz. & alii citati, & secuti ab Ame-
 no l. c. n. 31. Intellige tamen hoc, quando subor-
 natio, & falsa testificatio est ad puram defensam Rei
 contra Fiscum, non autem quando est ad defensam
 Rei contra Accusatorem, quia tunc probando Reum
 innocentem probat Accusatorem ex consequenti ca-
 lumniosum, & perinde est ac si testis examinaretur
 ad offensam Accusatoris; Unde in casu tam subor-
 nator, quam falsus testis puniendus esset, ut supra dic-
 tum est, poena talionis, ut recte advertit Amenus l. c.
 num. 32.

Regulares subornantes Electores pro consequendis 209
 officiis Regularibus incurrunt excommunicationem la-
 tæ sententiæ reservatam Summo Pontifici, & priva-
 tionem perpetuam vocis activæ & passivæ, ex consti-
 tit. 138. Sancti Pii V. incip. Pastoralis Officii: : quæ
 tamen excommunicatio modo potest absolvi à Supe-
 rioribus Generalibus, ubi agitur de electione Supe-
 riorum, inferiorum, ex declaratione Gregorii XIII.
 constit. incip. Consuevit: : edit. 8. Septembris 1573.
 & dictæ constitutiones quamvis editæ sint pro Or-
 dine Minorum de Observantia, afficiunt tamen om-
 nes Regulares, ut docent Pellizar. manual. Regular.
 tom. 2. tr. 9. cap. 2. n. 181. vers. Cum autem: :
 & n. 182. Amenus l. c. n. 34. & alii. Et præser-
 tim quia Pianam constitutionem confirmavit Clemens
 VIII. in decretis pro reformatione omnium Regu-
 larium constit. 60. incip. Nullus omnino: : §. 35,
 & innovavit Urbanus VIII. decreto edito à Sacra
 Congr. Conc. in const. 26. ejusdem Pontificis, ut
 tradit etiam Justus Redn. tom. 2. part. 2. tit. 6.
 num. 16.

Tergiversationis poena est extraordinaria, & arbi- 210
 traria. Ursaya Inst. crim. lib. 2. tit. 10. n. 121.
 cum aliis ibi allegatis per text. in l. Accusatorem 1.
 §. 7. & in l. Si quis 7. in fine ff. Ad Senatus con-
 sultum Turpillianum. Vide supra num. 73. (Verb.
 Accusare &c.)

Termini moti poena est vel pecuniaria 50. aureo- 211
 rum l. Lege Agraria 3. ff. de termino moto, vel
 etiam relegatio, aut fustigatio illorum, qui occu-
 pandorum aliorum finium causa id fecerint, leg. Di-
 vus Adrianus 2. ff. eod. Termini autem moti crimen 212
 est, quo quis terminos, vel lapides finales dolose
 eruit, aufert, aut mutat, vel ut eidem de fundo
 aliquid detrahat, & suo adjiciat, leg. 1. tot. tit. ff.
 de termino moto, Ursaya Inst. crim. l. 2. tit. 10.
 n. 55. & seq. ubi multa ad rem, Reiffenstuel lib. 5. de-
 cret. tit. 18. n. 68.

Truffatorum poena varia est, & regulatur à quali- 213
 tatibus, & circumstantiis truffæ, aliquando enim est
 fustigatio, ut notat Bajard. ad Clarum q. 70. n. 5.
 quandoque est poena relegationis, & aliquando tri-
 remium, ut advertit Sansel. dec. 42. & interdum est ex-
 traordinaria, & Judici arbitraria, ut observat Cor-
 tiad. dec. 106. n. 62. apud Ursayam Inst. Crim.
 lib. 2. tit. 8. n. 146. Truffa autem generaliter sum- 214
 ta idem sonat, ac deceptio, fraus, seu dolose ges-
 tum. Cyriac. controvers. 76. n. 1. & 2. Rota part. 19.
 recent. decis. 473. n. 1. ubi quod idem est truffa-
 re, ac decipere, specialiter vero importat furtum
 improprium. Unde truffam committere dicitur, qui
 non restituit id, quod ei ad aliquem finem consig-
 natum fuit, & etiam truffam committit, & Truffa-
 tor dicitur, qui sub colore, seu prætextu mutui,

commodati, conducti, vel depositi rem sibi traditam in ejus usum distrahit. Et generaliter quod qui utuntur re ad alium usum, quam destinatum, dicatur Truffator, advertunt multi allegati ab Ursaya *loc. cit. à n. 143. ad 145. ubi sub n. 146. refert ad id aliquos casus.*

215 Vis publicæ poena varia est pro varietate casuum, in quibus committitur; Si enim committatur in latrocinio, & grassatione à Latronibus, & grassatoribus simplicibus, est poena damnationis in metallum, vel relegationis in Insulam, *leg. Capitalium 28. §. Grassatores ff. de pœnis*; Si vero commissa sit à latronibus, & grassatoribus famosis, est poena ultimi supplicii, & furcæ, *cit. l. Capitalium 28. §. Famosos ff. de pœnis*. Et si Clericus sit hujus criminis Reus, degradatur, & in arctum monasterium detruditur, *cap. Tux 6. de Pœnis. Farinac. in fragm. verb. Clericus n. 314. & 318. Ursaya Inst. crim. lib. 2. tit. 7. à n. 138. & alii (Verb. Furtum & Grassator).*

216 Si committatur in Raptu, tunc tam Raptores, quam auxiliares, & fautores, si fuerint laici, puniuntur ultimo supplicio; §. Si autem per vim, *Institut. de publicis judiciis, & l. 1. Cod. de raptu virgin. & l. Si quis Cod. de Episcop. & Cleric.* qui licet loquantur de rapientibus Moniales, ex communi tamen DD. opinione extenditur etiam contra rapientes mulieres non sacratas. Insuper Raptores perdunt omnia bona applicanda raptæ mulieri, si illa sit laicalis conditionis; *leg. 1. §. Et si, & seq. Cod. de raptu virgin. ubi Glossa verb. Diminutionem, & verb. Transferantur*:: Si autem sit Monialis applicanda ipsimet raptæ quoad usumfructum, donec vixerit, post mortem vero monasterio ipsius Monialis, *leg. Raptores, §. Bona, Cod. de Episc. & Cleric. Ursaya l. cit. à n. 142. cum aliis ibi allegatis*. Si vero Raptores fuerint ecclesiastici, deponuntur ab eorum officiis, nec eis imponitur poena degradationis, & multo minus mortis, etiamsi agatur de raptu Monialium, sed alia Judicis arbitraria regulanda à circumstantiis casus, ut late probat Bertachin. *tot. decis. 504. per tot. ubi quod die 4. Septembris 1696. Sacra Consulta, cui S. M. Innocent. XII. commisit causam cujusdam Sacerdotis Religiosi, qui invitis parentibus rapuerat puellam honestæ conditionis, resolvit, eundem Religiosum esse perpetuo suspendendum à divinis, & relegandum in arctum ergastulum per decennium. Sic literaliter Ursaya loc. citat. num. 146. & seq.*

217 Si vis publica committatur in stupro virginis invitæ, punitur hujus criminis Reus poena capitis; *leg. Sollicitatotes 1. §. 2. ff. de extraordinar. crimin. Const. crimin. Caroli V. art. 119. Vide supra n. 204.*

218 Si vis publica committatur ædes, vel villas alienas cum turba armata expugnando, expilando, & bona ibidem existentia rapiendo, Rei capite plectuntur; *l. Hi, qui ædes 11. ff. ad Leg. Juliam de vi publica*. Item qui ad aliquem expellendum de possessione domui, agri, navis, & hujusmodi accedunt cum armatis hominibus propter quam causam homicidia secuta sunt, capite puniuntur, *leg. Quoniam 9. Cod. ad Leg. Jul. de vi publica*. Item poena capitis puniuntur Rei, quoties cum vi publica reperitur conjuncta causa læsæ Majestatis, veluti seditio, tumultus, rebellio, & hujusmodi, ut tradunt communiter DD. per text. *in tot. tit. ff. & Cod. Ad Leg. Jul. Majestatis. Vide supra à n. 248 in aliis autem casibus hodie usus, & praxis obtinuit, ut pro vi publica Rei hujus criminis extraordinaria, & arbitraria poena puniantur, ut testantur Decian. l. c. & Ursaya l. c. n. 150. & alii.*

219 Vis privata poena est, quod hujus criminis Rei puniantur publicatione tertiæ partis bonorum; §. Item Lex Julia 8. *Institut. de public. judic.* Usus tamen, & praxis hodie obtinuit, quod pro ea imponatur poena

arbitraria, ut observant Decian. *l. c. & Ursaya loc. cit. num. 156.*

Intercedit autem hæc differentia inter vim privatam, & publicam, quod vis publica sit cum armis, privata vero sine illis; §. Item Lex Julia §. *Institut. de publicis Judiciis, Raynald. tom. 2. cap. 23. §. 1. n. 3. Ursaya l. c. n. 2. & alii.*

Usurariorum poenæ. Vide verb. *Usura à n. 88. usque in fin.*

Alia de variis aliis delictorum poenis brevitatis gratia relinquuntur videnda apud Criminalistas de ipsis ex professo tractantes. Sicuti, & poenæ impositæ pro delinquentibus Regularibus videndæ relinquuntur apud suas cujusque Religionis peculiare Constitutiones.

* Poena adversus baptizantes Hebræorum filios illicito modo, & sine consensu parentum, est, quod mulctentur pro Judicis arbitrio, & prudentia, poena scilicet aut mitiori, aut severiori juxta circumstantias. Benedictus XIV. tom. 2. constit. 28. *incip. Postremo mense §. 31.*

Pœna contra Confessarios exquirentes à poenitentibus complicum nomina, cum denegatione absolutionis, sunt, quod puniantur uti tradentes, & tuentes opiniones scandalosas, & perniciosas uti tales à Sede Apostolica condemnatas, & in eos pro criminum qualitate, & circumstantiis suspensionis ab officio confessiones audiendi, vel etiam ab executione Ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, & si fuerint Regulares, vocis activæ, & passivæ, aliæve poenæ decernuntur. Idem const. 8. *incip. Ubi primum*:: Vide tom. 2. ad verb. Confessarius.

Pœnæ contra impediens libertatem mutui commercii inter subditos ditionis ecclesiasticæ, seu convenientes constitutiones hac de re editæ sunt, quod incurrant omnes poenas inflictas à Pio IV. S. Pio V. Gregorio XIII. Clemente VIII. Gregorio XIV. Urbano VIII. & Innocentio X. contra extrahentes triticum, & aliud genus prohibitum extrahi extra statum, & insuper in poenam 500. aureorum toties quoties contrafecerint. Idem const. 53. *incip. Quo die*:: ubi plura ad id.

Pœnæ adversus Episcopos in propria diocesi non residentes sunt omnes, & singulæ illæ comminatæ à Tridentino, & constitutionibus Apostolicis, amissionis, scilicet quartæ partis fructuum unius anni, si sex mensibus continuis abfuerint; & aliæ quartæ partis si absentia ad alios sex menses pertrahatur, incursum etiam in peccatum mortale, & obligationis restituendi fructus in absentia perceptos absque prævia declaratione. Idem const. 18. *incip. Ad universæ*:: ubi multa alia ad rem merito observanda.

Pœnæ contra imprimentes, aut publicantes libros, scripturas, & hujusmodi circa imminutionem dierum festorum de præcepto, sunt quoad contravenientes, præter librorum, & operum prohibitionem, si laici, excommunicationem latæ sententiæ Papæ reservatam incurrant; si ecclesiastici usque ad Sacerdotalem gradum, poenam suspensionis à divinis, in Superioribus vero gradibus constituti suspensionis à Pontificalibus, & à perceptione fructuum omnium suorum beneficiorum, atque pensionum, quarum poenarum relaxatio, & respective rehabilitatio Papæ reservatur. Idem constit. 63. *incip. Non multi menses*:: ubi multa alia merito observanda.

Pœnæ jam statutæ in Presbyteros sacrificio missæ ad sortilegia abutentes, confirmantur, iisque additur perpetua inhabilitatio ad ipsius missæ celebrationem. Idem *in Append. n. VIII. pag. 46.*

Pœnæ in Presbyteros, qui vigore Indulti Pontificii plures missas in die commemorationis omnium fidelium defunctorum celebrantes, aliquid plus elemosynæ loco acceperint, quam pro unica missa, juxta locorum consuetudines, aut leges synodales percipi solet, sunt, quod contrafacientes poenam suspensio-

sionis à divinis Papæ reservatæ ipso facto incurrant; Quam tamen Episcopi jure Delegato relaxare poterunt, facta prius restitutione eleemosynæ perceptæ in pios usus ab Episcopis erogandæ; Et si dicti Sacerdotes post incursum præfatam suspensionem celebraverint, incurrant irregularitatem omnino Papæ reservatam. Idem const. 61. *incip.* Quod expensis: ubi varia alia scitu necessaria. *

230 ** Poenæ in eos, qui ad Sacerdotium non promoti missas celebrant, aut fidelium Confessiones excipiunt, statutæ recensetur, reprobataque benigniori praxi, Apostolicarum constitut. vigor restituitur à Benedicto XIV. const. *incip.* Quam grave, & const. *incip.* Divinarum: in cujus Summario sic expresse habetur "Celebrantibus, aut Fidelium Confessiones, excipientibus, sine Sacerdotali caractere, sincera, criminis confessio facta in primo interrogatorio generali nihil suffragatura decernitur ad evadendam poenam traditionis brachio seculari, indictam à Constitutionibus Apostolicis" Vide ad id jam tradita à nobis in *Supplementis ad verb. Missa, & verb. Sacerdos num. 5.* ubi assignantur poenæ statutæ etiam contra Sacerdotes abutentes Sacrificio Missæ ad sortilegia, vel in Sacramentali Confessione sollicitantes ad turpia; juxta decretum Universalis Inquisitionis coram Benedicto XIV. editum, & à nobis ad litteram jam adductum in *Supplementis ad verb. Confessarius.* **

231 ☞ Agere de singulis singulorum dictorum poenis immensi esset laboris. Vide tamen, ubi res postulat, de poenis delictorum ecclesiasticorum *Thesaurum de poenis ecclesiasticis*, illustratum tamen à clarissimo P. Giraldi *Scolarum Piarum*, qui tum poenas omissas ab ipso *Thesaurum* supplevit, tum vel postmodum mutatas, vel omnino novas addidit.

233 Hic vero præterire haud possumus, male *Auctorem n. 184.* sequutum *Ursayam*, per text. in *L. 18. C. de Transact.* asseruisse, licere Reo in causa criminali, cui poena sanguinis imposita sit, corrumpere Judicem, ex ratione illa, quod licet *Reo sanguinem suum, & vexationem quoquo modo redimere.*

234 In mox allegata enim *L. 18. C. de Transact.* habetur, quod accusatus de crimine capitali excepto adulterio transigere, & pacisci potest impune, ut non habeatur pro confesso; idque quia, quum agatur de vita hominis, non præsumitur Reus fateri delictum, sed periculi gravitate propter dubium litis eventum compulsus.

235 Non videmus autem, quomodo inferri ex hac lege possit, quod valeat Reus in causa criminali, cui imposita sit poena sanguinis Judicem corrumpere.

236 Aliud enim est transactio, aliud corruptio Judicis. Transactio enim nil turpe in se continet, adeoque permitti potest, corruptio vero Judicis mala in se est, adeoque nunquam permittenda. ☞

✠ Quomocumque intelligatur *cit.* Lex, illam cum *Ursaya* sic intelligunt & explicant *Bossius* in *Praxi, tit. de Offic. pecun. corrupt. n. 1.* *Belle-gard.* in *Meth. rer. crimin tract. 4. quæst. 32. n. 6.* & *Raynald.* tom. 1. cap. 4. §. 6. num. 5. ubi sic expresse tradit, nam in *causa capitali, licitum est reo sanguinem suum & vexationem quomodo redimere; l. Transigere, Cod. de transaction. Unde in causa capitali satis est, quod amittat id omne, quod dedit: Hinc non male dicendum est, me esse secutum tam celebres, & in his rebus versatissimos Auctores. ✠*

(Consonat *lex 22. tit. 1. p. 7. Recognosce leg. 54. tit. 14. p. 5.* Vide circa hoc *D. Anton. Góm. var.*

resol. cap. 3. de Homicid. ex n. 56. cum leg. ibi cit. vide verb. Arbitr.)

(Sicut *Auctor num. 222.* ad *Criminalistas Lectorem* remittit, ubi delictorum poenæ variæ videndæ relinquuntur, ita per me, non solum ad ea, quæ per extensum hoc opere inseruntur, fit remissio, verumetiam ad titulos, quamvis de eis sit facta mentio, scilicet *lib. 4. For. Reg. part. 7. lib. 8. Ord. Reg. atque Recop. Cast. cum lib. 7. tit. 8. Ind. Recop.*; nihilominus hosce omnes titulos præscrutatus fueris, nequibus cogitationes tuas adimplere, nam in permultis aliis titulis poenæ sunt animadversæ quæ forte aliquæ in præcitatæ non comprehendantur. Inspice qui de poenis specialiter pertractant: *tit. 31. p. 7.* memoriæ non officit demandare: *in prima leg.* quid sit poena, & ob quas rationes judex se movere ad eam imponendam debet, denotatur: *in secunda* decernitur, cogitationem delinquendi poenam non mereri nisi qui sic cogitat ad actum præcesserit: casus aliqui distinguuntur: *in tertia* signantur delictorum species videlicet quæ factis, verbis, scritto, seu consilio perficiuntur: de omnibus in hoc opere tractatur: *in quarta* referuntur poenarum modi: septem numerantur, scilicet ultimum supplicium, seu membri mutilatio primum locum tenet: dum in metallum, argenti vivi fodinas, vel præsidia Rei damnantur, secundum: deportatio sive exilium cum omnium bonorum confiscatione, tertium: quando in perpetuum in ergastulo (*vid. in princip. huius verbi.*) detinentur, quartum: quantum, si quivis in insulam deportatur, sed bona non apprehenduntur: si fama læditur, sextum locum occupat: verbera, in publicam verecundiam deductio, ultimum.

Quibus iudicibus poenarum impositio competat, per *leg. 5.* decretum advertitur: (*vide verb. Forum & Judex*) numquam bona Reorum, nisi à lege exprimat, adimenda: quales poenas à iudicibus esse imponendas, *lex 6.* decidit: in faciem (*vid. in princip.*) exequi nequeunt, gladio, furca, combustione, &c. possunt: caput securi, falceve cædi non potest: nemo est cruci affigendus, obrui lapidibus, seu præcipitari debet. Quod delinquentibus sit poena imponenda vera præcedente probatione (*leg. 7.*) pro comperito habetur: signa, indicia, præsumptiones, &c. non suffragantur, licet ad torturam sufficere queant. (*Vid. tit. 30. p. 7.*) Per *legem 8.* statuitur, quod iudices multa ad earum impositionem præ oculis sint habituri, & quando augmentum, sive diminutionem pati eadem debeant: totam perlege; à *lege 9.* est præscriptum, neminem, nec filium pro parte, poenam subiturum: casus exceptus declaratur; (*vid. sup. n. 154. in nov.*) *Lex 10.* præfinit poenam qua est puniendus, si deportatus, in exilium, præsidia missus tempus in sententia declaratum fregerit, seu non adimpleverit: deficiens tempus duplicatur: ceterum, dum in perpetuum est facta condemnatio, ultimo supplicio afficiendum *lex* asserit; (*vid. sup. in prima nov. add.*) per *leg. 11.* prohibetur, exequi justitiam, nisi sit publice facta, præconizari utique debet, & post executionem corpus Sepulturæ est tradendum: mulier si fuerit prægnans duci in patibulum haud debet, intereaquod in lucem foetum ediderit: contra faciens, si scientia procedat, tamquam proditorie delinquens puniendus venit. Hic omnia quæ hanc ad materiam spectant, explanationeque indigent, inserere, nimis longum esset, & nullis pene finibus terminaretur oratio. In oblivionem ne tradas tomum III. *var. resol. D. Anton. Gomez*, ubi in majorem cognitionem multa inveniens *ex titul. 1. usque in fin.* Vid, eundem in ultimis *Taurinis decisionibus*).